

USHTRIA

Viti i 75-të i botimit Nr. 19 (827771)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 13 Maj 2022

Gjeneralmajor Begaj: Mirënjohje e trupave shqiptare, pjesë e grup-batalionit, kontributi i ynë do të vijojë edhe në të ardhmen

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të SFARSH, gjeneralmajor prof. asoc. Bajram Begaj priti në një takim komandantin e Task-Forcës (TF) - Letoni, kolonel Jean-Francois Cauden. Në fjalën e tij në takim, gjeneralmajor Begaj vlerësoi rolin e komandës së TF-Letoni si pjesë e masave të sigurisë së NATO-s me prezencë të përparuar përgjatë kufirit lindor të Aleancës. "Pas agresionit të paprecedentë dhe të pajustificuar që Rusia ka ndërmarrë në Ukrainë së

fundmi, ne jemi më të bindur se kurrë se prezenca e përparuar e NATO-s në kufirin lindor të saj, nuk është thjesht një opsion, por një domosdoshmëri për të garantuar sigurinë e aleatëve", -u shpreh ndër të tjera gjeneralmajor Begaj në fjalën e tij. Gjithashtu, gjeneralmajor Begaj falënderoi kolonel Cauden dhe zinxhirin e komandimit të grup-batalionit të Përparuar të NATO-s të dislokuar në Letoni, për mbështetjen e vazhdueshme që ka

dhënë për trupat shqiptare pjesë e grup-batalionit, duke e garantuar atë se kontributi i Shqipërisë do të vijojë edhe në të ardhmen. Nga ana e tij, komandanti i TF-Letoni, kolonel Cauden vlerësoi rolin dhe kontributin e Shqipërisë në sigurinë e kufirit lindor të Aleancës, si dhe theksoi profesionalizmin dhe përkushtimin e treguar nga ushtarakët shqiptarë pjesëmarrës në mision në Letoni. Komanda e Task-Force-Letoni ushtron komandim-kontrollin... >>> faqe 2

TRAJNIMI I EFEKTIVËVE TË FT NGA SFAB

Ministri Peleshi: Me këtë ecuri trajnimesh, jam i bindur se do të marrim certifikimin e kapacitetit tonë të deklaruar në NATO

Forcat Tokësore vijojnë trajnimin e rekrutëve të Stërvitjes Individuale Bazë (SIB)

Në Forcën Tokësore vijon trajnimi i rekrutëve të Stërvitjes Individuale Bazë (SIB). Stërvitja Individuale Bazë është kursi që certifikon ushtarët e rinj, të cilët do të shërbejnë në Forcat e Armatosura. Forca Tokësore mban në gatishmëri kapacitetet e nevojshme operationale për ruajtjen dhe mbrojtjen e pavarësisë, sovranitetit dhe tërësisë territoriale të Republikës së Shqipërisë. Forca Tokësore si njësi prioritare në strukturën e Forcave të Armatosura...

>>> Faqe 4

Migrim apo emigrim, plagë e shoqërisë shqiptare me gjurmë historike

Rënia e sistemit totalitar në Shqipëri filloi përmes një lëvizjeje sociale të fuqishme siç ishte Lëvizja studentore e dhjetorit e vitit 1990, e cila, në bashkëpunim edhe me faktorë dhe aktorë të tjerë të shoqërisë shqiptare, u shndërrua shpejt në një lëvizje të mirëfilltë politike që prodhoi edhe të parën parti politike opozitare në vend dhe legjitimoi kështu, pas gati 50-vjetësh, pluralizmin politik dhe sistemin e ri politiko-ekonomik të mbështetur tek demokracia liberale dhe ekonomia e tregut. Lëvizja e studentëve të dhjetorit...

>>> Faqe 5

10 tendencat dhe inovacionet e teknologjisë ushtarake për vitin 2022

Sistemi ushtarak global po përjeton transformime të rëndësishme dhe po përdor tendencat e teknologjisë për të forcuar aftësitë. Tendencat kryesore përfshijnë inteligjencën artificiale (AI), robotikën dhe internetin e gjërave (Internet of Things-IoT), për të optimizuar operacionet e mbrojtjes dhe për të rritur efikasitetin ushtarak. Sot, lufta konvencionale po zëvendësohet gjithnjë e më shumë nga qasje hibride që kombinojnë gjithashtu luftën kibernetike dhe kufijtë e tjerë. Tendencat në zhvillim të teknologjisë ushtarake po ndryshojnë fushën e betejës në katër aspekte: lidhshmëri, vdekshmëri...

>>> Faqe 6-7

GJENERALMAJOR PROF. ASOC. BEGAJ PRET NË TAKIM KOMANDANTIN E TF-LETONI, KOLONEL CAUDEN

Gjeneralmajor Begaj: Falënderimet tona për mbështetjen e vazhdueshme ndaj trupave shqiptare, pjesë e grup-batalionit, kontributi i Shqipërisë do të vijojë edhe në të ardhmen

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor prof. asoc. Bajram Begaj priti në një takim komandantin e Task-Forcës (TF) - Letoni, kolonel Jean-Francois Cauden.

Në fjalën e tij në takim, gjeneralmajor Begaj vlerësoi rolin e komandës së TF-Letoni si pjesë e masave të sigurisë së NATO-s me prezencë të përparuar përgjatë kufirit lindor të Aleancës.

“Pas agresionit të paprecedentë dhe të pajustificuar që Rusia ka ndërmarrë në Ukrainë së fundmi, ne jemi më të bindur se kurrë se prezencja e përparuar e NATO-s në kufirin lindor të saj, nuk është thjesht një opsion, por një domosdoshmëri për të garantuar sigurinë e aleatëve”, - u shpreh ndër të tjera gjeneralmajor Begaj në fjalën e tij.

Gjithashtu, gjeneralmajor Begaj falënderoi kolonel Cauden dhe zinxhirin e komandimit të grup-batalionit të Përparuar të NATO-s të dislokuar në Letoni, për mbështetjen e vazhdueshme që ka dhënë për trupat shqiptare pjesë e grup-batalionit, duke e garantuar atë se kontributi i Shqipërisë do të vijojë edhe në të ardhmen.

Nga ana e tij, komandanti i TF-Letoni, kolonel Cauden vlerësoi rolin

dhe kontributin e Shqipërisë në sigurinë e kufirit lindor të Aleancës, si dhe theksoi profesionalizmin dhe përkushtimin e treguar nga ushtarakët shqiptarë

pjesëmarrës në mision në Letoni.

Komanda e Task-Force-Letoni ushtron komandim-kontrollin e trupave kanadeze pjesë e grup-

GJENERALMAJOR BEGAJ

“Pas agresionit të paprecedentë dhe të pajustificuar që Rusia ka ndërmarrë në Ukrainë së fundmi, ne jemi më të bindur se kurrë se prezencja e përparuar e NATO-s në kufirin lindor të saj, nuk është thjesht një opsion, por një domosdoshmëri për të garantuar sigurinë e aleatëve”, - tha gjeneralmajor Begaj në fjalën e tij.

batalionit të përparuar të NATO-s nën drejtimin kanadez në Letoni, në të cilin Shqipëria kontribuon që prej vitit 2017 me një togë EOD.

Vizita e komandantit të “TF-Letoni” në Shqipëri vijoi me takime pune në Shtabin e Përgjithshëm dhe Komandën Mbështetëse.

TAKIMI

Komandanti i Task-Forcës së Letonisë, vizitë në Komandën Mbështetëse

Komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Ilir Xhebxhia priti në një takim të veçantë Komandantin e Task-Forcës së Letonisë në prezencën e përparuar të NATO-s (enhanced Forward Presence), kolonel Jean-Francois Cauden.

Qëllimi i kësaj vizite ishte paraqitja e arritjeve të deritanishme të grup-batalionit nën drejtimin kanadez,

roli i Task-Forcës së Letonisë, arritjet e deritanishme të Kontingjentit të X EOD, si pjesë përbërëse e grup-batalionit kanadez si dhe forcimi i bashkëpunimit të ndërsjellë.

Komandanti i Komandës Mbështetëse gjeneral brigade Xhebxhia, pasi i uroi mirëseardhjen Kolonel Cauden-it e njohu me kontributet e Komandës Mbështetëse dhe në veçanti me kompaninë EOD.

Në takim u diskutuan çështje në lidhje me sfidat e së ardhmes, rolin e kontingjentit EOD si pjesë përbërëse e grup-batalionit Kanadez. Nga ana e tij Komandanti i Task-Forcës së Letonisë, kolonel Cauden, falënderoi Gjeneral Xhebxhinë për pritjen e ngrohtë dhe vlerësoi rolin e kontingjentit EOD për kontributin e tyre të çmuar për Aleancën.

STAFI

ANJEZA MUSOLLARI
Shefe e Sektorit të
Botimeve & Kryeredaktor

Gazetarë:
Mimoza **GOLIKJA**

Redaktore/ korrektore:
Suela **HODA**

Graphic Designer:
Afërdita **HYSAJ**

ADRESA:
Rruga e Dibrës/
Garnizoni “Skënderbej”

Trajnimi i efektivëve të FT nga SFAB: Presim certifikimin nga NATO

Ministri Peleshi: Me këtë ecure trajnimesh, jam i bindur se do të marrim certifikimin e kapacitetit tonë të deklaruar në NATO

Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi ndoqi nga afër një ditë nga trajnimi i efektivëve të Forcës Tokësore nga një grup i Brigadës së Sigurisë dhe Trajnimit të Komandës Europiane të SHBA-së (SFAB).

Ministri Peleshi tha se ky trajnim i shërben rritjes së nivelit të forcave të Armatosura shqiptare, si pjesë e NATO-s dhe certifikimit, në shtator nga Aleanca.

“Ne kemi një kapacitet të deklaruar në NATO të dislokueshëm në raste operacionesh, në raste nevojash, që është Grup - Batalioni i Këmbëorisë. Natyrisht na duhet vazhdimisht të trajnohemi dhe të mbajmë standardet e kërkuara nga NATO e për këtë kemi nevojë për asistencë. Kemi asistencë të vyer nga partneri strategjik SHBA-të, të cilët përmes Brigadës së Sigurisë dhe Trajnimit punojnë bashkë me Forcën Tokësore, Grup - Batalionin e Këmbëorisë (GBKL) për t'i ngritur në nivelin që kërkon NATO. Në shtator jemi të bindur që me sa po shohim, me ecurinë e këtyre stërvitjeve, trajnimeve ne do të marrim me sukses certifikimin e kapacitetit tonë të deklaruar në NATO”, - u shpreh ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi.

Nga ana e tyre komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Arben Kingji si dhe kapiten Peter Habsburg, drejtues i brigadës dhanë më shumë detaje rreth trajnimit.

Aktualisht në Zall - Herr është akomoduar një ekip i SFAB, në përbërje të të cilit ka ekspertë të fushave të ndryshme (artileri, shëndetësi, ndërlidhje, taktikë, logjistikë, xheniere, përgatitje shtabi, etj.), që do të sigurojnë asistencë të specializuar për GBKL. Ata do të qëndrojnë për një periudhë 6-mujore me rrotacion.

Gjatë kësaj vizite u ndoqën nga afër sekuenca të trajnimeve stërvitore nga efektivët e Batalionit të Dytë të Këmbëorisë si dhe u ekspozuan pajisje të ndryshme.

Trajnimi

Forca TOKËSORE

REPUBLICA E SHQIPËRISË

Forca Tokësore mban në gatishmëri kapacitetet e nevojshme operacionale për ruajtjen dhe mbrojtjen e pavarësisë, sovranitetit dhe tërësisë territoriale të Republikës së Shqipërisë.

Në Forcën Tokësore vijon trajnimi i rekrutëve të Stërvitjes Individuale Bazë (SIB).

Stërvitja Individuale Bazë është kursi që certifikon ushtarët e rinj, të cilët do të shërbejnë në Forcat e Armatosura.

Forca Tokësore mban në gatishmëri kapacitetet e nevojshme operacionale për ruajtjen dhe mbrojtjen e pavarësisë, sovranitetit dhe tërësisë territoriale të Republikës së Shqipërisë.

Forca Tokësore si njësi prioritare në strukturën e Forcave të Armatosura, ka angazhime në operacione të emergjencave civile në ndihmë të komunitetit në rast fatkeqësish natyrore, si përmytje, zhbllokim rrugësh dhe shpërndarje ndihmash në rast reshesh dëbore, operacione shuarje zjarresh, bashkëpunon me institucione të tjera kombëtare në ndalimin e trafikimit ilegal, të kontrabandës, personave, armëve konvencionale, në Shqipëri.

Trajnon, stërvit dhe merr pjesë me trupa në misionet e mbështetjes së paqes në kuadër të NATO-s, BE-së dhe OKB-së.

Forcat Tokësore vijojnë trajnimin e rekrutëve të Stërvitjes Individuale Bazë (SIB)

QAPU

DHURO GJAK, SHPËTO JETË

Në QAPU u organizua dita e dhurimit të gjakut.

Qendra e Arsimimit Profesional të Ushtarëve, Bunavi i është bashkuar kauzës për dhurim gjaku, në bashkëpunim me Qendrën Kombëtare të Transfuzionit të Gjakut me moton: #kushdhurongjakshpëtonjetë.

51 efektivë nga personeli dhe kursantë të kësaj Qendre dhuruan gjak për njerëzit në nevojë.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Rënia e sistemit totalitar në Shqipëri filloi përmes një lëvizjeje sociale të fuqishme siç ishte Lëvizja studentore e dhjetorit e vitit 1990, e cila, në bashkëpunim edhe me faktorë dhe aktorë të tjerë të shoqërisë shqiptare, u shndërrua shpejt në një lëvizje të mirëfilltë politike që prodhoi edhe të parën parti politike opozitare në vend dhe legjitimoi kështu, pas gati 50-vjetësh, pluralizmin politik dhe sistemin e ri politik-ekonomik të mbështetur tek demokracia liberale dhe ekonomia e tregut. Lëvizja e studentëve të dhjetorit kishte karakteristikat e një lëvizjeje sociale që u nxit nga një grup social me vetëdije të lartë atdhetare, siç ishte rinia studentore, dhe që përfundoi me realizimin e misionit të saj historik, nxitjen e ndryshimeve nga poshtë-lart dhe krijimin e situatave që bënë të mundur lejimin e pluralizmit politik. Shqipëria e pas viteve 90' ka përjetuar disa 'valë të lëvizjeve sociale', që kanë qenë të lidhura me ciklet politike të qeverisjes dhe kanë prodhuar situata, faktorë dhe vendimmarrje, ku janë përfshirë çështje të keq-qeverisjes së sistemeve zgjedhore, mbrojtjes së mjedisit e trashëgimisë kulturore, arsimit, të drejtave sociale etj. Rrjedhojë e këtij arsytimi, 'vala e parë e lëvizjeve sociale (qytetare)' në Shqipëri lidhet me periudhën 1990-1997, 'vala e dytë e lëvizjeve sociale' përkon me periudhën 1998-2005, 'vala e tretë e lëvizjeve sociale' ka qenë e lidhur me periudhën e viteve 2005-2013, ndërsa 'vala e katërt dhe e pestë' e lëvizjeve sociale shënohet nga periudha e viteve 2013-2017 dhe 2017-2020.

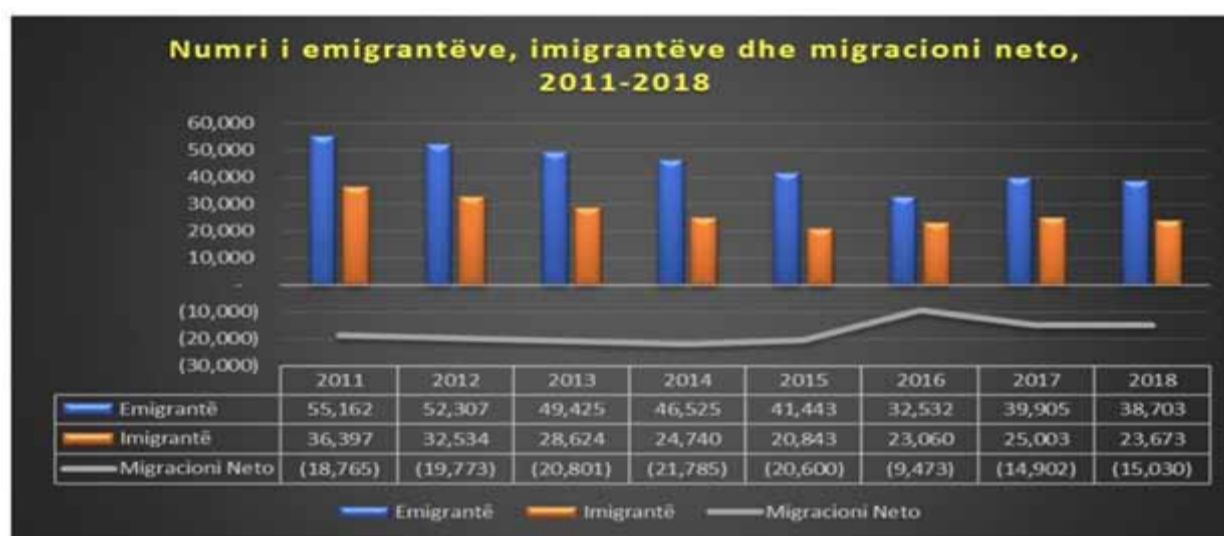
Te gjithë ne që jetojmë në Shqipëri jemi dëshmitarë të lëvizjeve të mëdha demo-grafike dhe flukseve migratore në vend pas viteve 90-të. Nga një ndalim total i lëvizjes së lirë, u çdo gjë kontrollohej nga shteti, u kalua në një shpërngulje masive të popullsisë që jetonte në fshat pranë qendrave të mëdha urbane. Kjo zhvendosje pati një kosto të madhe për shoqërinë shqiptare dhe u shoqërua nga probleme, konflikte dhe ngjarje të pa ndodhura dhe të paparashikuara më parë. Problemi më akut që edhe sot e kësaj dite nuk po gjen një zgjidhje optimale është çështja e pronës. U zaptuan toka që u përkisnin pronarëve të ligjshëm, u vetë-shpallën pronarë të ligjshëm shpesh njerëz që ua shitën tokat të ardhurave, u ngritën lagje të tëra në periferi të qyteteve pa infrastrukturën e nevojshme dhe pa zbatuar ligjet e urbanistikës, çka solli një kaos të vërtetë në çdo pikëpamje. Konfliktet për çështjen e pronës jo rrallë përfunduan në gjakderdhje, madje edhe brenda familjes. Këto dhe shumë çështje të tjera e kanë ndërlikuar realitetin shqiptar shpesh aq shumë, sa njerëzit e shohin si të pashpresë daljen nga kaosi dhe ndërtimin e një jete ku forca e ligjit do të mbizotërojë mbi çdo gjë tjetër dhe ku veprimi i çastit do t'ia lërë vendin zgjidhjeve të studiuar në bazë të strategjive të qarta të zhvillimit.

Migracioni është shndërruar tashmë në një dukuri globale që në një formë a një tjetër prek të gjithë shtetet në mbarë botën. Dimensionet dhe ndikimi i tij janë të konsiderueshme si në aspektin shoqëror dhe atë individual. Sikundër ndodh rëndom me fenomene të këtij lloji, paralelisht është zhvilluar një korpus normativ

Emigracioni ka një ndikim të madh në zhvillimin profesional të shtetasve shqiptarë. Nga njëra anë, punësimi i emigrantëve shqiptarë në ekonomitë e zhvilluara të vendeve pritëse i ka pajisur ata me një kulturë të përgjithshme të menaxhimit të punës, të etikës në punë, njohuri për sektorë të rinj të ekonomisë, me njohuri mbi teknikën dhe teknologjinë e fundit.

Lëvizjet e mëdha

Migrim apo emigrim, plagë e shoqërisë shqiptare me gjurmë historike

Burimi: INSTAT

për rregullimin dhe menaxhimin sa më mirë të migracionit, si në nivel ndërkombëtar, rajonal dhe atë kombëtar.

Emigrimi apo migrimi drejt një jete më të mirë ka të mirat dhe të këqijat e veta, pra gjërat duhet të shihen në këndvështrim të ndryshme.

Migracioni gjithashtu përbën një aspekt të rëndësishëm të marrëdhënieve të Shqipërisë me shtetet anëtare të Bashkimit Europian si vende destinacioni për shumicën e emigrantëve shqiptarë. Sigurisht që kjo periudhë tranzicioni solli edhe pasojë ekonomike dhe sociale. Kështu, popullsia është duke u ulur: rritja e saj natyrore në 2001 ishte 12/1,000 dhe niveli i lindshmërisë 18/1,000, krahasuar me 19.6/1,000 dhe 25.2/1,000 në 1990. Raporti i popullsisë totale që jeton në qendra urbane, 36% në 1991 në 49% sot. Kjo shënon një nivel të lartë emigrimi të brendshëm në një harkore zonë të thella rurale-qendra rurale -qendra urbane. Kuptohet se ky migrim i brendshëm, spontan, i paplanifikuar nuk gjeti institucione dhe shërbimet e duhura, duke u kthyer në "paradhomën" e migrimit ndërkombëtar.

Emigracioni është mjet bashkëveprimi në qytetërimin modern. Ne jemi të vonuar në këtë proces që shoqërohet edhe me dëshpërim për lënie e vendit që e duam aq shumë. Zhgënjim është se ende jemi shumë të papërgatitur për t'u përfshirë si duhet në procesin e integritimit me botën e qytetëruar.

Emigrimi më tepër pozitiv apo negativ?

Është e vetmja rrugë sot për të shkurtuar distancën me pjesën tjetër që ka kapërcyer prapambetjen tonë me kohë. Emigracioni është ëndërr dhe zhgënjim njëkohësisht. Por do të vazhdojë të mbetet një plagë e shoqërisë shqiptare edhe për sa kohë

situata ekonomike të ne të mbetet e vështirë, dhe fatkeqësisht, me sa duket kjo do të vazhdojë për shumë vjet.

A është i dhimbshëm emigracioni dhe sa ndikon në jetën e emigrantëve?

Po, shumë, mirëpo njeriu duhet të gjejë mundësinë si të adaptohet dhe të integrohet sa më shpejt në shoqërinë ku jeton, në mënyrë që nga atje në mënyra të ndryshme ta ndihmojmë vendlindjen. Pra, të jemi më pak sentimentalë e më shumë real. Emigracioni është shpesh për fëmijët tanë, por është një zhgënjim shumë i madh për prindërit.

Emigracioni është fotografia më e poshtër e shekullit që e lamë pas për shqiptarët. Nuk ka asnjë komunitet që jeton në këtë rajon e që është lakuruar aq fort sikur shqiptarët.

Emigracioni, kurrë nuk ka qenë diçka anti-popullor. I tillë mund të jetë nëse ata që gjenden në shtetin amë nuk interesohen për ata që gjenden në emigracion.

Konkluzione

Një dhjetëvjeçar pas tranzicionit politik në Shqipëri, që e kthen vendin nga një ekonomi e planifikuar në një ekonomi të tregut të lirë, pamja e Shqipërisë ka ndryshuar në mënyrë të konsiderueshme. Thyerja e izolacionizmit politik dhe ekonomik, i imponuar nga regjimi komunist, solli në jetë probleme të shoqërisë dhe me karakter ekonomik, të cilat kontribuan në shtimin e lëvizshmërisë së popullsisë në hapësirë. Ngjarjet e turbullta politike që pasuan procesin e demokratizimit, kompromentuan zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe, për rrjedhojë, e zhytën një pjesë të madhe të shoqërisë në varfëri. Për shkak të infrastrukturës së vjetruar të industrisë shqiptare, prodhimi industrial u pakësua në mënyrë të konsiderueshme pas tranzicionit, madje në disa raste këto industri u

detyruan të mbyllen.

Privatizimi i bujqësisë rriti prodhimin bujqësor nga njëra anë, por krijoi edhe një sërë problemesh – si copëtimin e tokës në zonat periferike apo malore – nga ana tjetër. Punimi i këtyre copëzave të tokës nuk mundësoi mbijetesën e familjeve dhe i detyroi ato të kërkojnë burime të ndryshme të të ardhurave. Pra, këto transformime politike dhe ekonomike patën një ndikim të konsiderueshëm mbi demografinë shqiptare.

Analiza e regjistrimeve të popullsisë tregon se në periudhën midis 1989 e 2001 u largua nga vendi rreth 20% e popullatës, ndërsa 8% u zhvendos në një tjetër prefekturë. Meqenëse procesi i demokratizimit u ofroi shqiptarëve mundësi më të mira për migrim dhe për shkak të moshës së re të popullsisë në vitin 1989, për herë të parë në shumë dhjetëvjeçarë u vu re një rënie demografike. Megjithatë, jo të gjitha rrethet e Shqipërisë e përjetuan këtë migrim dhe evolucion demografik me të njëjtin intensitet.

Ndërkohë që zhvendosjet e para brenda për brenda vendit midis prefekturave u drejtuan për nga qendra kryesore e vendit – zonat e rëndësishme ekonomike dhe bregdetare të Tiranës dhe Durrësit thithën 72% të kësaj zhvendosjeje – si dhe për në qendrat e tjera dytësore apo porte detare, veçanërisht në Fier, Vlorë dhe Lezhë, disa prefektura të tjera, veçanërisht ato të lokalizuara në thellësi të veriut, humbën deri në 34% të popullsisë së tyre të regjistruar në 1989, për shkak të dukurisë së migrimit të brendshëm. Rrethet jugore shfaqin një nivel të moderuar të migrimit. Në fakt, banorët e veriut migruan kryesisht brenda vendit, ndërsa ata që vinin nga zonat jugore apo qendrore kishin prirje për t'u larguar jashtë vendit.

Nëse do të lidhim si duhet migrimin me zhvillimin atëherë do ta bëjmë këtë dukuri të vyer për ne. Sidoqoftë, ky proces ka edhe anën tjetër të medaljes, p.sh. migrimi mund t'i privojë vendet e origjinës nga aftësitë më të mira dhe talentet dhe mendjet e shkëlqyera, siç mund të ndikojë në copëtimet/shpërbërjet e familjes; jo rrallë migrimi shfrytëzohet për qëllime kontrabandimi dhe trafikimi të qenieve njerëzore për të shkuar deri tek shfrytëzimi i flukseve migratore nga organizata kriminale dhe terroriste. Asnjëherë nuk është e tepërt të pohohet dhe ripohohet se shumë prej problemeve mund të zgjidhen, përmes angazhimit, debatit, si brenda vendit duke përfshirë të gjithë aktorët kyç, ashtu edhe përmes një bashkëpunimi ndërkombëtar. Kjo do të shpinte në një njohje dhe të kuptuar më të mirë të përfitimeve dhe volive të pamasa që ofron migrimi. Emigracioni ka një ndikim parësor në ekonominë e vendit si rezultat i dërgesave të emigrantëve. Dërgesat e emigrantëve përbëjnë një nga shtyllat kryesore të ekonomisë shqiptare duke siguruar një hyrje të vazhdueshme të valutave të huaja në vend si edhe duke konsoliduar bazën për kursime dhe investime.

Mbështetur në të dhënat zyrtare kontributi i dërgesave të emigrantëve, për një periudhë 10-vjeçare është vlerësuar rreth 15% e Produktit të Brendshëm Bruto. Gjithashtu kontributi i këtyre dërgesave në bilancin tregtar, për një periudhë 10-vjeçare, vlerësohet të jetë rreth 58.8%.

Ndikimet e emigracionit në tregun e punës

Emigracioni ka një ndikim të madh në zhvillimin profesional të shtetasve shqiptarë.

Nga njëra anë, punësimi i emigrantëve shqiptarë në ekonomitë e zhvilluara të vendeve pritëse i ka pajisur ata me një kulturë të përgjithshme të menaxhimit të punës, të etikës në punë, njohuri për sektorë të rinj të ekonomisë, me njohuri mbi teknikën dhe teknologjinë e fundit. E parë në këtë këndvështrim, kthimi i tyre do të shoqërohej me transferimin e aftësive të sipërpërmendura.

Është gjithashtu fakt se shumë emigrantë nuk punojnë në pozicione për të cilat ata kanë studiuar apo janë trajnuar dhe kjo është arsyeja që lehtësimi dhe nxitja e njohjes së diplomave dhe kualifikimeve shqiptare jashtë vendit është një problem shqetësues. Mundësitë për të emigruar ulin nivelin e papunësisë dhe si pasojë zbusin vështirësitë social-ekonomike që do të shfaqeshin nëse nuk do të ekzistonte mundësia për të kërkuar punë jashtë vendit.

Teknologjia po i jep formë mënyrës sesi zhvillohen luftërat, mbrohen kufijtë, kapen ligjshkelësit dhe përcaktohen të drejtat individuale

10 tendencat dhe inovacionet e teknologjisë ushtarake për vitin 2022

Sistemi ushtarak global po përjeton transformime të rëndësishme dhe po përdor tendencat e teknologjisë për të forcuar aftësitë. Tendencat kryesore përfshijnë inteligjencën artificiale (AI), robotikën dhe internetin e gjërave (Internet of Things-IoT), për të optimizuar operacionet e mbrojtjes dhe për të rritur efikasitetin ushtarak. Sot, lufta konvencionale po zëvendësohet gjithnjë e më shumë nga qasje hibride që kombinojnë gjithashtu luftën kibernetike dhe kufijtë e tjerë. Tendencat në zhvillim të teknologjisë ushtarake po ndryshojnë fushën e betejës në katër aspekte: lidhshmëri, vdekshmëri, autonomi dhe qëndrueshmëri. Zgjidhjet e lidhshmërisë adresojnë shqetësimet se si luftëtarët zbulojnë dhe lokalizojnë kundërshtarët e tyre, komunikojnë me njëri-tjetrin dhe drejtojnë operacionet. Përparimet në teknologjitë e raketave dhe armëve rrisin vdekshmërinë, duke i bërë operacionet në fushëbetëje më efektive. Në frontin e autonomisë, startup-et përdorin robotikën dhe inteligjencën artificiale për të ekzekutuar vendime me ndërhyrje njerëzore zero ose minimale. Së fundmi, startup-et po përmirësojnë qëndrueshmërinë në industrinë e mbrojtjes me teknologji si prodhimi i aditivëve dhe elektrifikimi.

Rezultati i këtij hulumtimi nga "StartUs Insights" është inteligjenca e inovacionit e drejtuar nga të dhënat që përmirëson vendimmarrjen strategjike duke iu dhënë një përmbledhje të teknologjive dhe startup-eve në zhvillim në industrinë e teknologjisë së pastër.

Inteligjenca artificiale (AI) është një nga tendencat më të spikatura pasi shumë kombe dhe kompani po shpenzojnë gjithnjë e më shumë për kërkimin e AI. Industria po shpik gjithashtu armë të reja dhe teknologji shtesë. Në mënyrë të ngjashme, robotika dhe sistemet autonome të armëve përmirësojnë efektivitetin luftarak të ushtrisë, si dhe ndikojnë në tendencat e tjera në industri. Gjithashtu, ka një rritje të konsiderueshme në përdorimin e teknologjive IoT si sensorët, pajisjet e veshura dhe llogaritja e skajshme. Hapësira kibernetike është një tjetër front në zhvillim dhe startup-et zhvillojnë zgjidhje si për sulmet kibernetike ashtu edhe për mbrojtjen kibernetike. Për më tepër, teknologjitë e thelluara (Deep Tech) gjejnë përdorim në stërvitjen ushtarake dhe gatishmërinë luftarake. Prodhimi i aditivëve rrit kapacitetin e prodhimit për komponentët mbrojtës. 5G është një mundësi thelbësore e lidhjes me shpejtësi ultra të lartë. Për më tepër, duke përdorur blockchain, ndjeshmëria e të dhënave dhe proceseve në ushtri ruhet. Këto të dhëna mbi trendet dhe startup-et kryesore të teknologjisë së pastër, përshkruhen hollësisht në platformën "StartUs Insights".

1. Inteligjenca artificiale (AI)

Miratimi i inteligjencës artificiale në mbrojtje rrit arsyetimin ushtarak kompjuterik për misionet e inteligjencës, mbikëqyrjes dhe zbulimit (ISR). Përdorimi i vizionit kompjuterik

mundëson menaxhimin e sigurisë së pajisjeve dhe fuqizon sistemet autonome të armëve, duke reduktuar kështu viktimat e ushtarëve. Duke përdorur teknologjinë binjake dixhitale dhe mësimin e makinerive, prodhuesit e mbrojtjes testojnë përsëritjet e produkteve të reja ushtarake dhe mundësojnë mirëmbajtjen parashikuese për asetet ushtarake. Me vendosjen e "swarm computing", startup-et po zhvillojnë sisteme inteligjente vetë-organizuese që punojnë në bashkëpunim drejt një objekti strategjik.

"Axon Vision" mundëson Ndërgjegjesimin Situativ të bazuar në AI

Kompania izraelite "Axon Vision" zhvillon një motor vendimmarrës të bazuar në AI. Produkti i startup-it, "Edge360", përdor vizionin kompjuterik për t'u siguruar automjeteve tokësore vetëdije të plotë dhe të automatizuar të situatës. Me një ndërfaqe intuitive të përdoruesit (intuitive user interface-UI) dhe mekanizma të personalizuar alarmi, ai zbulon, klasifikon dhe vlerëson vendndodhjen e kërcënimeve në kohë reale. Zgjidhja e startup-it lejon ekipet taktike të kontrollojnë kërcënimet dhe pengesat në fushë.

"Rebellion" ofron produkte

AI të fokusuar në mision

Kompania "Rebellion" me bazë në SHBA ndërton produkte të inteligjencës artificiale të fokusuar në mision për sektorët e mbrojtjes dhe sigurisë. Fillimi përdor mësimin e makinerive dhe fuqinë e të dhënave për të penguar kërcënimet dhe për të nxitur suksesin e misionit. Produktet e tij softuerike të modelit të abonimit si shërbim përdoren për arritjen e vetëdijes gjithëpërfshirëse të hapësirës së betejës, ekzekutimin e misioneve autonome dhe gatishmërinë kibernetike. Modelet e softuerit me në qendër përdoruesin janë ndërtuar në arkitekturë të hapur dhe, për rrjedhojë, janë të pajtueshme me sistemet ekzistuese të harduerit dhe softuerit.

2. Pajisje të avancuara të mbrojtjes

Ushtria po zhvillon pajisje më të sofistikuara dhe të avancuara të mbrojtjes për t'iu kundërvënë kërcënimeve në zhvillim. Inovacionet që variojnë nga fluturimi hipersonik dhe armët me energji të drejtuar deri tek militarizimi i hapësirës janë duke u zhvilluar. Gjithashtu, industria e mbrojtjes po përafrohet objektivin e saj me arritjen e emetimeve neto zero. Ajo po investon në teknikat e elektrifikimit të fushëbetëjës përmes përdorimit të shtytjeve elektrike në avionët ushtarakë si dhe testimit të karburanteve me hidrogjen. Përveç kësaj, organizatat e mbrojtjes po avancojnë gjithashtu kërkimet në bioteknologji dhe nanoteknologji për krijimin e armaturës vetë-shëruese dhe pajisjeve të tjera.

"Hermeus" zhvillon avionë hipersonikë

Kompania "Hermeus" me bazë në SHBA ndërton aeroplanë me kapacitet 5 Mach. Avioni hipersonik "Quarterhouse" është duke u projektuar për të udhëtuar me një shpejtësi prej mbi 3000 milje në orë. Ai përdor një cikël të kombinuar të bazuar në turbinë (TBCC) dhe ka aplikime ushtarake dhe komerciale. Teknologjia është e aftë të shërbejë në misionet e forcave ajrore për inteligjencë, vëzhgim dhe zbulim.

"Epirus" avancojnë Armët e Energjisë së Drejtuar

Kompania "Epirus" me bazë në SHBA zhvillon sisteme të armëve energjetike të drejtuara. Ai përdor teknologjinë e mikrovalës me fuqi të lartë të përcaktuar nga softueri në gjendje të ngurtë për të mundësuar efekte kundër-elektronike për një sërë rastesh përdorimi. Duke shfaqur një arkitekturë të hapur, produkti integrohet me sistemet ekzistuese tokësore, detare dhe ajrore për mbrojtje me shumë shtresa kundër kërcënimeve autonome. Podet e lehta mundësojnë shkatërrimin e

komponentëve kritikë elektronikë, duke çaktivizuar dronët.

3. Robotika dhe sistemet autonome (RAS)

Mbrojtja e forcave, rritja e ndërgjegjesimit për situatën, zvogëlimi i ngarkesës fizike dhe njohëse të ushtarëve si dhe lehtësimi i lëvizjes në terrene sfiduese janë disa objektiva vendimtare për ushtarakët. Integrimi i teknologjive RAS i lejon ushtarakët të arrijnë këto objektiva dhe të kontrollojnë terrenin, të sigurojnë popullatat dhe të konsolidojnë përfitimet. RAS është gjithnjë e më i rëndësishëm për të garantuar lirinë e manovrimit dhe përmbushjen e misionit me rrezikun më të vogël të mundshëm për ushtarët. Përdorimi i dronëve gjithashtu rrit ndërgjegjesimin e situatës në fushën e betejës. Për më tepër, robotët me shumë misione lehtësojnë pastrimin e minave tokësore, operacionet e kërkim-shpëtimit, asgjësimin e mjeteve shpërthyes dhe mbështetjen logjistike.

"Anduril" zhvillon sistemin ajror pa pilot (UAS)

Kompania me bazë në SHBA "Anduril" ofron një UAS autonome për mbështetje inteligjente ajrore. Produkti "Ghost", është një sistem i avancuar droni, që përdor algoritme të inteligjencës artificiale të skajshme. Është i lëvizshëm nga njeriu, i papërshkueshëm nga uji dhe ka një kapacitet të lartë të ngarkesës, si dhe është në gjendje të kryejë një sërë misionesh në çdo mjedis. "Ghost" ofron aftësi vëzhgimi, inteligjence dhe zbulimi në kohë reale, duke krijuar një pamje më të qartë të përbashkët operative për të marrë vendime të informuara ushtarake.

"Spear" ndërton dronë taktikë

Kompania izraelite "Spear" ofron sisteme të menjëhershme të bazuara në dronë. Dronët taktikë të kësaj kompanie përdorin vizionin kompjuterik, "swarm computing" dhe algoritmet e rrjetit për të arritur epërsinë taktike. Dronët janë

të përshtatshëm për lëshim të menjëhershëm nga deti ose toka me platforma të palëvizshme dhe të lëvizshme me një kapacitet ngarkese deri në një kg. Dronët janë të lehtë për t'u përdorur dhe, për rrjedhojë, kërkojnë trajnim minimal dhe ofrojnë një avantazh taktik për tokën dhe forcat speciale.

4. Interneti i gjërave ushtarake (IoMT)

Aplikimet e IoT në mbrojtje përfshijnë lidhjen e anijeve, avionëve, tankeve, dronëve, ushtarëve dhe bazave operative në një rrjet koheziv. Kjo rrit perceptimin, të kuptuarit në terren, ndërgjegjesimin e situatës dhe kohën e reagimit. "Edge computing", AI dhe 5G mbështesin rrjedhjen e qetë të të dhënave në të gjitha degët e ushtrisë, dhe kjo forcon strukturën e komandës dhe kontrollit. Në IoMT, pajisjet ndijuese dhe llogaritëse të veshura nga ushtarët dhe të ngulitura në pajisjet e tyre mbledhin një sërë të dhënash biometrike statike dhe dinamike.

"Espre Technologies" mundëson komunikimin me rrjet në rrjet (NIN)

"Espre Technologies" është një startup me bazë në SHBA që ofron një grup produktesh sensorë për komunikimin "Network in Network" (NIN). Çipet e startup-it mundësojnë enkriptimin dixhital pa tel të të dhënave së bashku me 10 herë transmetime të njëkohshme. Teknologjia bazë është inteligjenca artificiale e integruar për zbulimin inteligjent të kërcënimit dhe shpërndarjen e spektrit të burimeve inteligjente. Komunikimet agnostike, të sigurta dhe të shkallëzueshme të rrjetit janë ndërtuar për fushën e betejës së gjërave dhe ofrojnë komunikime dydrejtimëshe.

"Geosite" ofron

Inteligjencë Ushtarake

Kompania "Geosite" me bazë në SHBA grumbullon të dhëna nga burime të ndryshme si për analizat njerëzore ashtu edhe për makineritë.

Sistemi ushtarak bashkëpunues i

“Geosite” përdor satelitë, IoT dhe sensorë në terren për të krijuar një pamje të përbashkët operative. Vizualizimi i të dhënave, së bashku me panelet e menaxhimit, ofron avantazhin e epërsisë së informacionit për të planifikuar dhe ekzekutuar operacione. Ai ndihmon forcat në inteligjencën gjithëpërfshirëse për ndërgjegjësimin e situatës, gjurmimin e kërcënimeve, shënjinin e diapazonit dhe hartimin e zonave të synuara.

5. Lufta Kibernetike

Sistemet ushtarake janë shpesh të prekshme ndaj sulmeve kibernetike, të cilat potencialisht mund të çojnë në humbjen e informacionit të klasifikuar ushtarak dhe dëmtim të sistemeve ushtarake. Gjatë disa viteve të fundit, frekuenca dhe ashpërsia e sulmeve kibernetike janë rritur në mënyrë të vazhdueshme. Teknologjia parashikuese e sigurisë përdor sigurinë kibernetike, inteligjencën artificiale dhe automatizimin për të zbuluar kërcënimet e mundshme dhe për t'i ndaluar ato përpara se të ndikojnë në aftësitë mbrojtëse të luftës kibernetike. Siguria e lidhur e pajisjeve ushtarake, mbrojtja kibernetike për institucionet kryesore si dhe siguria bërthamore janë fushat kryesore të fokusit. Ushtarët po zhvillojnë gjithashtu aftësi sulmuese për luftë kibernetike, duke filluar nga malware dhe ransomware deri të sulmet e phishing.

“HarfangLab” ofron zbulim dhe përgjigje të pikës së fundit (EDR)

Kompania franceze “HarfangLab” vendos zgjidhje të mbrojtjes kibernetike për të mbrojtur mjediset kritike të infrastrukturës për mbrojtjen kombëtare. Teknologjia e kompanisë është ndërtuar mbi programim ultra të fortë, duke ofruar shpejtësi të lartë informatike dhe siguri të shtuar. Softueri i tij EDR ndihmon në mbikëqyrjen, zbulimin automatik, hetimin dhe neutralizimin e kërcënimeve kibernetike. Struktura e hapur sipas dizajnit i mundëson softuerit të integrohet lehtësisht me zgjidhjet ekzistuese të sigurisë kibernetike në çdo organizatë.

“Cyber Forza” ofron një Platformë të Unifikuar të Mbrojtjes Kibernetike

Kompania “Cyber Forza” me bazë në SHBA ofron një platformë të unifikuar të mbrojtjes kibernetike. Produkti i “Cyber Forza” ka aftësi mbrojtëse dhe interceptuese. Ndërsa e para trajton kërcënimet e jashtme, e dyta trajton kërcënimet e brendshme. Platforma ofron gjithashtu mohim të shërbimit të shpërndarë të bazuar në AI (DDoS). Për më tepër, ai mundëson monitorimin në kohë reale, mbrojtjen nga mashtrimet nga phishing dhe mbrojtjen nga sulmet e ransomware dhe malware.

6. Teknologjitë gjithëpërfshirëse

Teknologjitë gjithëpërfshirëse e bëjnë të lehtë krijimin e përvojave gjithëpërfshirëse, të përsëritura dhe fleksibël, si p.sh. për trajnime fluturimi ose luftarake. Sipërmarrësit përdorin realitetin virtual (VR) për të ndërtuar mjedisë sintetike trajnimit (STE). Këto përvoja shtojnë stërvitjen konvencionale dhe provën e misionit, duke përmirësuar gatishmërinë e ushtarëve dhe njësisë. Përtej mundësive të trajnimit, realiteti i shtuar (augmented reality-AR) i bën ushtarët në terren më efektivë në misionet e tyre. Syzet e përdorimit ose kufjet e AR-së u ofrojnë ushtarëve informacione për hartën, shënuesit e lëvizjes dhe të dhëna të tjera. Kjo përmirëson vendimmarrjen e situatës

në kohë reale për forcat tokësore.

“GOVRED” mundëson trajnimin e bazuar në VR

Kompania me bazë në SHBA “GOVRED” ndërton zgjidhje trajnimit të bazuara në VR për ushtrinë. Kjo kompani përdor kufjet HTC Vive dhe kodin e personalizuar për të krijuar skenarë që funksionojnë me 90 m² për sekondë. Kjo i lejon përdoruesit të lëvizin rreth një zone prej 25 metrash katrorë, duke ndërvepruar me skenarë të shumtë. Teknologjia e trajnimit e startup-it i ofron ushtrisë një linjë të plotë të trajnimit të armëve të zjarrit dhe simulatorëve luftarakë.

“Red 6” ofron trajnim luftarak të bazuar në AR

Kompania “Red 6” me bazë në SHBA zhvillon Sistemin Ajror “Tactical Augmented Reality” (ATARS), një zgjidhje për stërvitjen luftarake të bazuar në AR. Sistemi kombinon AR dhe inteligjencën artificiale për aplikimet e trajnimit ushtarak luftarak ajror. Ai sjell asete virtuale dhe konstruktive në botën reale, duke i lejuar pilotët dhe operatorët tokësorë të shohin kërcënime sintetike në kohë reale, në mjedisë të jashtme dhe me shpejtësi të lartë. Teknologjia është e shkallëzueshme në operacione me shumë domene dhe ndihmon skuadriljet në rritjen e gatishmërisë dhe vdekjes.

7. Prodhimi i aditivëve

Reduktimi i peshës së pajisjeve mbrojtëse është thelbësor për përmirësimin e performancës në shpejtësi, kapacitet dhe konsum të karburantit. Printimi 3D mundëson prodhimin e komponentëve dhe pjesëve duke përdorur shumë më pak material sesa prodhimi tradicional. Redukton kostot e prodhimit dhe mundëson mundësi të reja inxhinierike të projektimit dhe prodhimit të lokalizuar sipas kërkesës, duke reduktuar barrën logjistike. Për më tepër, ai lehtëson krijimin e kombinimeve të reja materiale për mburoja, veshje ushtarake vetë-ngrohëse dhe municione.

“Accreate Labs” ofron komponentë të shkallës së hapësirës ajrore

Kompania indiane “Accreate Labs” printon komponentë të shkallës së hapësirës ajrore për sektorët e hapësirës ajrore dhe të mbrojtjes. Me prodhimin

e aditivëve, kjo kompani prodhon pjesë komplekse të përdorimit përfundimtar, si dhe vegla prodhimi të personalizuar si pajisje dhe pajisje. Zgjidhjet e startup-it rrisin produktivitetin e fabrikës dhe sigurinë e punëtorëve, si dhe e bëjnë procesin e prodhimit me kosto efektive.

“Rapid Application Group” prodhon pjesë kritike për misionin

Kompania “Rapid Application Group” me bazë në SHBA prodhon pjesë kritike për misionin për industrinë e hapësirës ajrore dhe të mbrojtjes. Kompania ofron një sërë zgjidhjesh të prodhimit të aditivëve, të tilla si sinterizimi selektiv me lazer, modelimi i depozitimit të shkrire, stereolithografia, printimi dixhital me dritë dhe derdhja me injeksion. Qasja e saj e bazuar në aplikacione mundëson prototipimin e shpejtë dhe sigurimin e cilësisë së pjesëve harduerike.

8. Analiza e të dhënave të mëdha

E ardhmja e luftës mbështetet gjithnjë e më shumë në informacionin dhe aftësinë për të nxjerrë njohuri prej tij. Ushtarakët me aftësitë për të nxjerrë të dhënat më jetike, për t'i analizuar ato me saktësi dhe shpejtësi dhe më pas për të shpërndarë me shpejtësi dhe siguri informacionin do të kenë një avantazh strategjik. Analitika e të dhënave të mëdha zhblokton njohuri nga burime të ndryshme të të dhënave për ta bërë këtë. Informatika kuantike gjen aplikacione në kriptanalizë dhe simulime ekzekutimi për vendimmarrje të informuar. Analitika mundëson gjithashtu interpretimin efikas të të dhënave të mbledhura nga infrastruktura IoMT. Për më tepër, analitika parashikuese pengon kërcënimet dhe përmirëson sigurinë dhe efikasitetin e detyrave të rrezikshme.

“Q-CTRL” avanco Informatikën Kuantike

Kompania australiane “Q-CTRL” ofron softuer të bazuar në cloud për të maksimizuar performancën në kompjuterët kuantikë. Ai përdor llogaritjen kuantike për aplikacione të ndryshme të mbrojtjes. Zgjidhja e “Q-CTRL” mundëson analizën kriptografike dhe zbulimin e bazuar në sensorë të strukturave të ngurtësuar nëntokësore dhe sistemeve të fshehura

të armëve. Për më tepër, ai lehtëson navigimin kuantik të përmirësuar në fushat e betejës të mohuara nga GPS përmes përshpejtuesve atomikë.

“Delfox” ofron Teknologji Parashikuese

Kompania franceze “Delfox” ofron teknologji parashikuese për të automatizuar detyrat në mjedisë komplekse, si p.sh. për bashkëpunimin me shumë aktorë. Teknologjia përdor të mësuarit përforcues të thellë për të mësuar nga të dhënat nga situatat e hasura më parë dhe përshtatet në përputhje me rrethanat. Produktet e startup-it mundësojnë manovrimin për mjetet pa pilot dhe zbulimin dhe komunikimin e informacionit përkatës në kohën e duhur tek forcat.

9. Teknologjia 5G

Informacioni i duhur dhe në kohë është jashtëzakonisht i rëndësishëm për operacionet ushtarake. Teknologjia 5G, për shkak të shpejtësisë së saj të shpejtë, përshpejton mbështetjen e vendimeve në kohë reale në ushtri. Ai premtan lidhje hiperkonvergjente dhe rrjete të përmirësuar të sigurta të të dhënave. Kjo mundëson aplikacione të reja komandimi dhe kontrolli dhe riorganizon logjistikën. Më tej, rrjetet 5G lehtësojnë transferimin e sasive masive të të dhënave për të lidhur sensorë dhe armë të largëta në një rrjet të dendur dhe elastik të fushëbetjës. Kjo siguron ndërgjegjësimin e menjëhershëm të situatës, si dhe rrit aftësitë e trajnimit dhe të fushëbetjës.

“Niral Networks” ndërton Infrastruktura Private 5G

Kompania indiane “Niral Networks” ofron infrastrukturë private 5G për lidhjen “last-mile”. Sistemi i tij operativ i rrjetit të hapur dhe të zberthyer, “NiralOS”, lehtëson 5G dhe produktet kompjuterike të shkajshme. “NiralOS” integrohet me çdo harduer të kutisë së bardhë jashtë raftit. Për organizatat e mbrojtjes, infrastruktura 5G mundëson transformim dixhital të shpejtë dhe me kosto efektive në të gjitha frontet.

“WiGL” ofron karikim elektrike pa tela “WiGL” është një kompani me bazë në SHBA që ofron karikim elektrik

pa tel nëpërmjet energjisë së synuar përmes ajrit. Teknologjia e patentuar e kësaj kompanie përdor një rrjet transmetuesish pa tel. Ai konverton çdo prizë muri, karikues automjeti ose burim energjie në një ruter inteligjent të energjisë elektrike. Komunikimi kryhet pajisje me pajisje duke përdorur 5G ose Wifi. Me karikimin me valë, pajisjet IoMT nuk varen më nga disponueshmëria e baterive.

10. Blockchain

Blockchain ofron sigurinë e të dhënave duke lejuar që të dhënat përkatëse të ndahen me të gjitha palët e interesuara. Kjo është arsyeja pse startup-et e mbrojtjes po ndërtojnë zgjidhje të bazuara në blockchain për mbrojtjen e të dhënave konfidenciale ushtarake dhe kundër kërcënimeve kibernetike. Aplikime të tjera të teknologjisë blockchain në industri përfshijnë gjurmimin e pajisjeve, thjeshtimin e procesit të prokurimit dhe sigurinë e zinxhirit të furnizimit. Kontratat inteligjente reduktojnë ndjeshëm rrezikun e mashtrimit ose korrupsionit kur merreni me kontraktorët e mbrojtjes.

“Taekion” mundëson mbrojtjen e të dhënave ushtarake

Kompania “Taekion” me bazë në SHBA zhvillon teknologji për mbrojtjen e të dhënave ushtarake. Ai përdor blockchain për të siguruar të dhënat e mbrojtjes në ruajtje të padëmshme. Sistemi i skedarëve i shpërndarë në stilin UNIX ka veçori të integruara të kompresimit, enkriptimit dhe ç’dublikimit dhe integrohet pa probleme me infrastrukturën ekzistuese. Teknologjia ofron mbrojtje të shkallës ushtarake për sigurinë e informacionit në të gjitha nivelet. Për më tepër, veçoria e kutisë dixhitale mundëson hetime mjeko-ligjore pas çdo sulmi të sigurisë kibernetike.

“3IPK” ofron Menaxhimin e Procesit të Blockchain

Kompania sllovaqe “3IPK” ofron një sistem të menaxhimit të procesit për industrinë e mbrojtjes dhe të hapësirës ajrore. Ai kombinon blockchain me analitikën e të dhënave dhe inteligjencën artificiale. Zgjidhja automatizon zinxhirin e furnizimit dhe proceset e mirëmbajtjes. Për më tepër, ai mundëson kontrata inteligjente që rrisin gjurmueshmërinë dhe transparencën, duke çuar kështu në menaxhimin efikas të procesit dhe kontrollin e cilësisë.

Është e rëndësishme të kuptohet se peizazhi i luftës po ndryshon me një ritëm eksponencial me teknologjitë e reja përçarëse. Armët autonome vdekjeprurëse, sistemet inteligjente dhe inteligjenca artificiale janë shtytësit kryesorë për aftësitë ushtarake mbrojtëse dhe sulmuese. Lidhja hiperkonvergjente dhe e sigurt me 5G dhe blockchain e bën komunikimin ushtarak të sigurt dhe të fortë. Nga zhvillimi i avionëve hipersonikë dhe armëve me energji të drejtuar deri te llogaritja kuantike, këto tendenca do të kenë implikime të mëdha në mënyrën se si funksionojnë ushtritë. Kjo është arsyeja pse startup-et e mbrojtjes vazhdojnë të zhvillojnë zgjidhje të modernizimit ushtarak dhe teknologji me përdorim të dyfishtë që kanë përfitime ushtarake dhe civile.

MSC. MIMOZA GOLIKJA

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm në Uashington, 25 vjet partneritet strategjik Rumani-SHBA

Zgjerimi i NATO-s ka përhapur lirinë në Europë

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mircea Geoană mbajti fjalimin kryesor në një aktivitet festiv të organizuar mbi 25-vjetorin e partneritetit strategjik Rumani-SHBA, të bashkëorganizuar nga Qendra Ndërkombëtare Meridian dhe Ambasada Rumune në Uashington DC, më 10 maj 2022. Z. Geoană theksoi rolin që politika e dyerve të hapura të NATO-s dhe zgjerimi i Bashkimit Europian kanë luajtur në përhapjen e lirisë, demokracisë dhe të drejtave të njeriut në të gjithë Europën Qendrore dhe Lindore, duke hapur rrugën drejt një të ardhmeje më të ndritshme.

Duke kujtuar historinë e kohëve të fundit të sundimit komunist në rajon si dhe përvojën e tij si ambasador rumun në Uashington DC, duke mbrojtur anëtarësimin e vendit të tij në NATO, z. Geoană nënvizoi se: "Zgjerimi i NATO-s është rezultat i zgjedhjeve sovraane të kombeve të pavarura për të përcaktuar fatin e tyre dhe për t'u bashkuar me një familje kombesh të lira". Ai përshkroi më tej përfitimet ekonomike që garancia e fortë e sigurisë së NATO-s u ka sjellë anëtarëve, duke i bërë këto vende më të sigurta, më të lira, më të pasura dhe më të hapura sesa mund të imagjinohej një brez më parë. Megjithatë, Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm paralajmëroi se këto përfitime nuk mund të merren si të mirëqena, duke vënë në dukje se lufta e Putinit në Ukrainë tregon brishtësinë e paqes. Ai tha se lufta përfaqëson një përpjekje për të shkatërruar sistemin e bazuar në rregulla ndërkombëtare që ka ruajtur paqen dhe ka siguruar prosperitetin për dekada dhe theksoi se lufta "nuk mund të lejohet të ketë sukses".

Gjatë vizitës së tij, Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm në Uashington DC nga 7 deri më 11 maj, pati një sërë angazhimesh publike dhe dypalëshe që përfshinin takime me zyrtarë të nivelit të lartë të Shteteve të Bashkuara, si me Zëvendës Sekretarin e Shtetit Wendy Sherman, Nën Sekretarin e Mbrojtjes Colin Kahl, Këshilltaren e Sigurisë Kombëtare Elizabeth Sherwood-Randall dhe Zëvendës Këshilltaren e Sigurisë Kombëtare Anne Neuberger. Z. Geoană u takua gjithashtu me anëtarët e Kongresit, përfshirë anëtarët e Grupit të Vëzhguesve të Senatit të NATO-s dhe Rep. Gerry Connolly, President i Asamblesë Parlamentare të NATO-s.

Partneriteti me Amerikën, prioriteti më i çmuar i politikës së jashtme dhe sigurisë kombëtare
"Kam privilegjin të kthehem pas shumë vitesh në Meridian", -tha në fillim të fjalës së tij Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Mircea Geoana në aktivitetin për kremtimin e 25-vjetorit të partneritetit strategjik Rumani-SHBA. Ai falënderoi organizatorët, Qendrën Ndërkombëtare Meridian dhe Ambasadën Rumune në Uashington DC dhe komunitetin rumuno-amerikan që është gjithashtu shumë i rëndësishëm në këto lidhje unike midis Rumanisë dhe Shteteve të Bashkuara. "Një partneritet me një superfuqi globale si Amerika është asimetrik nga përkufizimi. Të gjitha kombet në botë janë në garë për të tërhequr vëmendjen e liderit të NATO-s dhe udhëheqësit të Botës së Lirë. Dhe kjo nuk është një punë e lehtë, sepse pothuajse në çdo vend ata dërgojnë më të mirët dhe më të ndriturit, por nuk është e lehtë", - tha z. Geoana, duke kujtuar më tej përpjekjet për anëtarësimin në NATO të vendit të tij. "Në ato ditë, Rumania nuk ishte pothuajse askund. Rumania nuk kishte statusin e kombit më të preferuar. Rumania, Koreja e Veriut

dhe disa të tjerë...", -tha ai. "U munduam ta rregullojmë këtë dhe në raundin e parë të zgjerimit, kishin dështuar. Natyrisht, Rumania, pas një fushate masive dhe lobimit nga të gjithë ne, por nuk ishte aspak e lehtë", -nënvizoi ai teksa kujtoi përpjekjet për ta futur Rumaninë në NATO. "Sot 25 vjet më vonë ishte presidenti Clinton dhe Al Moses kur e filluam. Ishte presidenti G.W. Bush kur hymë në NATO", -dhe theksoi se të gjithë janë pjesë e atij udhëtimit dhe tregoi momentet emocionuese të marrjes të lajmit të shumëpritur, atëherë si ambasador dhe sot Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s. "Ajo që po përpiqem të them është se pavarësisht zhgënjimit të madh që patëm që nuk u ftuam në raundin e parë, ne ngulmuam, ne duruam dhe ne besojmë se kjo është rruga për Rumaninë. Ne besojmë se partneriteti ynë me Amerikën është prioriteti më i çmuar i politikës së jashtme dhe sigurisë kombëtare për vendin tim", u shpreh ai.

Duke folur mbi partneritetin strategjik ai tregoi hapat e mëtejshëm në të cilat eci vendi i tij. "Në fillim ishte një çmim ngushëllimi, por ishte diçka, një gjest politik dhe u takonte rumunëve dhe amerikanëve, brez pas brezi, ta ndërtonin atë dhe ta transformonin në partneritetin e bukur që kemi sot. Dhe unë do të thoja që sot Amerika dhe Rumania, në thelb, jemi aleatë në NATO. Por unë mendoj se ne po ndërtojmë dhe duhet të ndërtojmë tani një aleancë de facto, të thellë, intime në gjithçka që bashkon shoqëritë tona në të ardhmen. Mendoj se kjo është ambicia për nivelin tjetër", -dhe kujtoi vizitën në Bukuresht kur Presidenti Clinton mbajti fjalimin e tij të famshëm në Sheshin e Universitetit në Bukuresht. "Ndoshta një nga mitingjet më të suksesshme që Presidenti Clinton ka pasur ndonjëherë, "Piața Universității", vendi ku filloi revolucioni rumun, kur të rinjtë rumunë vdiqën për liri, kur, në thelb, ndryshoi fati i vendit tim. Dhe e di që ka ndryshuar përgjithmonë, -tha ai dhe citoi fjalët nga Presidenti Clinton në atë 11 korrik 1997 në Bukuresht, para qindra mijëra rumunëve dhe miliona rumunëve në ekranet televizive: "Ashtu si gara maratonë, maratona e lirisë nuk është një sprint. Duhet angazhim i qëndrueshëm dhe këmbëngulës për të qëndruar".

Angazhim për lirinë, për demokracinë, për sundimin e ligjit
"Ky është mesazhi i dytë që dua t'u përcjell. Në jetë, në politikën e jashtme, në çdo gjë që bëjmë, pasi vendos

që të shkosh në një drejtim, duhet të angazhohesh për të qëndruar në kurs dhe Rumania duke u anëtarësuar në NATO dhe më pas në Bashkimin Europian, këtë bëri. Ne u angazhuam për lirinë, për demokracinë, për sundimin e ligjit, për të luftuar korrupsionin, për të transformuar shoqërinë rumune dhe ekonominë rumune në diçka që do të jetë më afër asaj që shohim në Europën Perëndimore dhe në Amerikën, por ky -tha ai, -është një angazhim që duhet të vazhdojë dhe unë e di se brezat e rinj të rumunëve dhe amerikanëve do të vazhdojnë të ndërtojnë mbi këtë." Z. Geoana tha se në momentet jashtëzakonisht të rëndësishme që po jetojmë tani, ishte shumë krenar që Zëvendës Presidenti Harris ishte në Rumani, që Zonja e Parë, Jill Biden, ishte në Rumani. "Shpresoj që zyrtarë të tjerë të nivelit të lartë do të vizitojnë vendin tim. E di që do të vizitojnë shumë zyrtarë rumunë dhe të tjerë. Por ky moment i luftës së Rusisë kundër Ukrainës së pafajshme është një nga ato momente në histori", -tha ai. "Ne po rizbulojmë përmes mizorive që shohim kundër popullit të pafajshëm të Ukrainës dhe heroizmit të popullit të Ukrainës, një rigalvanizim të demokracisë sonë, por nuk ishte e papritur që NATO do të ishte në unitet për të reaguar dhe mbështetur Ukrainën, dhe nuk do të ishte çudi që G7 ose BE-ja ose SHBA-ja po punojnë për sanksione. Putin ndoshta është ende i befusuar me nivelin e unitetit që kemi. Por unë besoj se për ne, përveç unitetit politik të Perëndimit, që nuk ka qenë kurrë më parë se sa sot, gjëja më e çmuar që kemi tani është fakti që qytetaria jonë po riangazhohet dhe po zbulon vlerën e pamasë të lirisë, vlerën e pamasë të demokracisë, vlerën e pamasë të jetuarit në shoqëri të hapura dhe të denja. Kjo është diçka që duhet ta shfrytëzojmë, sepse në emocione të larta, sigurisht, njerëzit përgjigjen. "Më duhet të them gjithashtu, duke folur për bashkatdhetarët mi se jam shumë krenar për rumunët e mi, se si ata iu përgjigjën krizës humanitare të kaq shumë ukrainasve, mendoj se një milion ukrainas kaluan tokat rumune. Të gjithë, të gjithë vinin me një shishe ujë, me një këngë, mikpritje dhe mbështetje për këta djem në kaq shumë vështirësi.

Ndërsa ky është një moment përcaktues për mënyrën se si do të duket bota, nuk bëhet fjalë vetë "për Ukrainën dhe Rusinë", -tha ai.

"Natyrisht, ne duhet të sigurohemi që Rusia dhe Putini, do të dështojnë strategjikisht në Ukrainë, se Ukraina do të mbizotërojë në këtë luftë të drejtë që po bën", -tha ai, -por ne duhet të sigurohemi që ta mbajmë gjallë këtë unitet dhe këtë rigalvanizim të demokracive tona. Besoj se kjo është shumë e rëndësishme", -nënvizoi Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, lidhur me unitetin e Aleancës në kë situatë sigurie. "Një gjë do të doja të përmendja për Rumaninë dhe Shtetet e Bashkuara. Amerika nuk është vetëm Uashingtoni DC apo Nju Jorku apo edhe L.A. në shumë vende të tjera, është shumë punë, është një vend i madh, është një vend i rëndësishëm. Dhe Rumania nuk është gjithmonë në radar, sepse nuk mund të jetë sepse ka shumë gjëra të tjera që po ndodhin në këtë kohë. Dhe besoj se duhet të vazhdojmë të investojmë në këtë partneritet. Për t'i dhënë ambasadës dhe Miqve të Rumanisë instrumentet dhe burimet për ta bërë këtë. Për të shkuar më shumë në nivelin lokal dhe për t'u siguruar që ne, gjithashtu, të shfrytëzojmë intimitetin fantastik të veteranëve tanë", -tha ai. "Ndjenja e miqësisë, ndjenja e

sakrificës, ajo ndjenjë e të qenit në rrezik, partneritetet strategjike dhe aleancat nuk janë vetëm për kohë të mirë. Ato janë veçanërisht të rëndësishme dhe të testuara në kohë të vështira". Ky është momenti kur përballë sfidës me të cilën po përballemi tani. Ky është një nga ato momente në histori".

Vendet e NATO-s nuk qëndrojnë kurrë vetëm
Historia moderne e Rumanisë filloi pas Luftës së Parë të Krimesë në 1854-1856, tha z. Geoana. Në Mariupol u zhvillua një betejë për Detin Azov, me fregatat angleze që mbronin rusët në atë pjesë. "Nuk do ta harrojmë kurrë atë që Presidenti Wilson ka bërë për ribashkimin e Rumanisë. Nuk do ta harrojmë kurrë atë që presidentët amerikanë, secili prej tyre, kanë bërë për vendin tonë. Dhe mendoj se kjo është një nga gjërat më të çmuara që kemi në Rumani: konsensus kombëtar për nevojën për të vazhduar investimin në partneritetin dhe aleancën tonë me Shtetet e Bashkuara të Amerikës", -tha ai. "Mesazhi që kam për brezin e ri, nuk besoj se kemi bërë gjithçka që mund të kishim bërë, por ne u përpoqëm maksimalisht. Ne edhe dështuam, por nuk jemi dorëzuar kurrë. Ky nuk është një udhëtim i lehtë. Por për sa kohë ne besojmë në vlerat tona, ne besojmë në përkatësinë së bashku, ne besojmë në lirinë, ne besojmë në të drejtën e njerëzve për një jetë të denjë dhe normale, kjo Aleancë do të zgjasë përgjithmonë. Partneriteti midis Rumanisë dhe Amerikës do të zgjasë përgjithmonë. Përderisa brezat më me përvojë po ua japin stafetën më të rinjve dhe më të rinjtë edhe më të rinjve dhe vazhdojnë të riinvestojnë në atë që na bashkon", -tha ai. "Vlerat tona janë më të rëndësishme se interesi ynë i sigurisë. Vlerat tona janë më të rëndësishme edhe se interesi ekonomik. Vlerat tona janë pasuria më e çmuar e këtij partneriteti. Këto vlera janë pasuria më e çmuar e Aleancës sonë".

Takimi jozyrtar i Ministrave të Jashtëm të NATO-s në Berlin, Gjermani

Të shtunën dhe të dielën, 14-15 maj, mbahet në Berlin një takim jozyrtar i Këshillit të Atlantikut të Veriut (NAC) në nivel të Ministrave të Jashtëm. Takimi drejtohet nga Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg. Dita e parë e aktivitetit nis me ardhjen e ministrave të Jashtëm të NATO-s dhe një deklaratë në hyrje nga Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s.

Takimi ministror do të zhvillohet në Ministrinë e Jashtme Federale Gjermane, Werderscher Markt 1, 10117 Berlin.

Situata e sigurisë

NATO thërret takimin e radhës të shefave të Mbrojtjes Ushtarake

Autoriteti më i lartë Ushtarak i NATO-s, Komiteti Ushtarak, do të takohet më 19 maj 2022, në Bruksel, Belgjikë. Admirali Rob Bauer, Kryetar i Komitetit Ushtarak, do të kryesojë mbledhjen, ku do të marrin pjesë shefat e Mbrojtjes Aleate. Ata do të mbështeten nga gjenerali Tod Wolters, Komandanti Suprem i Aleatëve për Europë (SACEUR) dhe gjenerali

Philippe Lavigne, Komandanti Suprem i Aleatëve për Transformimin (SACT), të cilët do të udhëheqin secili një sesion përkatës. Takimi i Sesionit të Komitetit Ushtarak të Shefave të Mbrojtjes të NATO-s (MCCS) do t'u mundësojë 30 shefave të Mbrojtjes së Aleatëve të takohen dhe të diskutojnë çështje me rëndësi strategjike për Aleancën. Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg do t'i bashkohet takimit

të shefave të Mbrojtjes në seancën e parë për të trajtuar kontekstin gjeostrategjik dhe përgatitjet për Samitin e Madridit në qershor. Sesioni i dytë do t'i kushtohet luftës së Rusisë në Ukrainë, me shefat e Mbrojtjes nga vendet partnere të NATO-s, Finlanda, Suedia dhe Ukraina që do t'i bashkohen diskutimeve.

Sesioni i tretë do të drejtohet nga gjenerali Wolters (SACEUR) dhe do

të fokusohet në zbatimin e Konceptit për Parandalimin dhe Mbrojtjen e Zonës Euro-Atlantike (DDA), si dhe në qëndrimin afatgjatë të NATO-s. Shefat e Mbrojtjes do të takohen më pas me partnerët e NATO-s në Azi-Paqësor, Australi, Japoni, Zelandë të

Re dhe Republikën e Koresë, për të diskutuar zhvillimet rajonale. Kjo do të pasohet nga një sesion i udhëhequr nga gjenerali Lavigne (SACT), në të cilin shefat e Mbrojtjes do të fokusohen në Konceptin e NATO-s për Luftimin Kapitull (NWCC).

Italia merr komandën e misionit të NATO-s në Irak

Ceremonia e ndryshimit të komandës u mbajt në Bagdad

Më 10 maj 2022, gjeneral-majori Giovanni Iannucci nga Italia mori komandën e misionit të NATO-s në Irak, pas një ceremonie ndryshimi të komandës të mbajtur në Bagdad. Ai pason gjenerallejtnant Michael Lollsgaard nga Danimarka, i cili kishte marrë komandën e misionit më 6 maj 2021.

Me rastin e ndërrimit të komandës, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg i dedikoi mirënjohjen: "Përgëzoj gjenerallejtnant Lollsgaard për shërbimet e tij të jashtëzakonshme dhe udhëheqjen shembullore, dhe për përpjekjet e përditshme që ai dhe personeli i tij ndërmoren për të siguruar përparimin e misionin tonë, në koordinim dhe bashkëpunim të ngushtë me autoritetet irakiane. Mirëpres ardhjen e gjeneral-major Iannucci për të kryesuar misionin tonë. Mezi pres të punoj ngushtë me të ndërsa ai drejton aktivitetet tona të ngritjes së kapaciteteve në mbështetje të institucioneve të sigurisë dhe forcave të armatosura të Irakut, siç kërkohet nga qeveria irakiane.

Misioni i NATO-s në Irak u lançua në Samitin e NATO-s në Bruksel në

korrik 2018, pas një kërkesë të qeverisë irakiane. I themeluar në Bagdad në tetor 2018, ai është një mision jo luftarak këshillues dhe i forcimit të kapaciteteve, që ndihmon Irakun në ndërtimin e institucioneve dhe forcave të armatosura më të qëndrueshme, transparente, gjithëpërfshirëse dhe efektive, në mënyrë që ata vetë të jenë në gjendje të stabilizojnë vendin e tyre, të luftojnë terrorizmin dhe parandalojnë kthimin e ISIS-it.

Të gjitha përpjekjet e misionit të NATO-s në Irak kryhen me pëlqimin e qeverisë irakiane dhe në respekt të plotë të sovranitetit dhe integritetit territorial të Irakut. Misioni i NATO-s në Irak është një tjetër demonstrim konkret i gatishmërisë së NATO-s për të adresuar të gjitha sfidat në rajonin euroatlantik, nga çdo drejtim, përmes një qasjeje 360 gradë ndaj sigurisë.

Siguria bashkëpunuese dhe perspektiva gjinore, përmbledhje e analizës së thelluar

Stafi Ushtarak Ndërkombëtar i NATO-s (IMS) priti Sesionin e tretë të "Deep Dive" (analizë e thelluar), këtë herë duke parë rëndësinë e perspektivës gjinore në Sigurinë Bashkëpunuese. Ky sesion përmendi se si projektimi i stabilitetit dhe forcimi i sigurisë përmes bashkëpunimit, dialogut dhe partneriteteve kërkon një dimension gjinor. Pati prezantime (9 maj 2022), nga Qendra e Ekselencës për Bashkëpunim Civil-Ushtarak (CIMIC), Stafi Ushtarak i BE-së, Drejtoria e Partneritetit SHAPE dhe nga Kolumbia, partneri më i ri i NATO-s.

Nënkoloneli Thomas Hoehle, CIMIC CoE shpjegoi se temat ndërsektoriale të Gjinisë dhe Grave, Paqes dhe Sigurisë (WPS), është e gjitha punë e NATO-s, jo vetëm këshilltarët e saj gjinor. Ai theksoi se si NATO është në gjendje të mësojë shumë nga partnerët e saj në lidhje me sigurinë bashkëpunuese. Për shembull, Misioni i NATO-s në Irak dhe partnerët nga komuniteti ndërkombëtar morën pjesë në një seminar të udhëhequr nga Iraku në Qendrën për Studime Strategjike al Nahrain. Qëllimi ishte të forcohej mirëkuptimi mbi rëndësinë e mbrojtjes së civilëve, të drejtave të njeriut, grave, paqes dhe sigurisë, fëmijëve dhe konflikteve të armatosura, mbrojtjes së pronës kulturore në menaxhimin e krizave. Ai theksoi gjithashtu se si entitetet e akredituara nga NATO, si Qendra Nordike për Gjini në Operacionet Ushtarake (NCGM), dhe kombet jo anëtare të NATO-s, si Suedia, luajnë një rol kyç në avancimin e perspektivës gjinore. NCGM ofron trajnime për personelin e NATO-s mbi çështjet gjinore në operacionet ushtarake.

Znj. Terhi Lehtinen, nga Shtabi Ushtarak i BE-së (EUMS), shpjegoi se sa efektive është multilateralizmi një nga objektivat kryesore të politikës së jashtme të BE-së. BE-ja ka miratuar një Plan të ri Veprimi gjinor të BE-së III për 2021-2025, i cili integron barazinë gjinore si një vlerë thelbësore për sigurinë. Ajo deklaroi se integrimi i një perspektive gjinore për kontekstet e lidhura me sigurinë është thelbësore për partneritetet ndërkombëtare. BE-ja

ka një Ambasador të ri për Gjini dhe Diversitet, H.E. Stella Ronner Grubačić, e cila angazhohet ndërkombëtarisht për të promovuar barazinë gjinore dhe diversitetin. Znj. Lehtinen tha se: "ka një moment të ri për të integruar një perspektivë gjinore në ndërtimin e kapaciteteve dhe si një mjet për të përmirësuar efektivitetin operacional në operacionet ushtarake. Mezi presim të lexojmë Studimin Bazë të BE-së mbi Integrimin Gjinor dhe të Drejtave të Njeriut në Misionet dhe Operacionet e Përbashkëta të Sigurisë dhe Mbrojtjes të BE-së".

Së fundi, nënkoloneli Ricardo Rodriguez dhe znj. Paola Pasini nga Divizioni i Bashkëpunimit Ushtarak brenda Drejtorisë së Partneritetit SHAPE (SHAPE - PD) shpjeguan se çfarë po bën NATO për të çuar përpara perspektivën gjinore në sigurinë bashkëpunuese, duke ftuar kolegët nga Kolumbia për të diskutuar përpjekjet e ushtrisë së tyre po merr për të siguruar që institucioni i tyre garanton një ekip ekspertësh për të mbrojtur barazinë dhe respektin. SHAPE vuri në dukje se në vitin e kaluar ka pasur kërkesa dhe diskutime në rritje për tema dhe trajnime që kanë të bëjnë me gjininë. Aktualisht, SHAPE ofron 15 kurse për vendet partnere në lidhje me trajnimin mbi perspektivën gjinore. Në përmbledhje, perspektiva gjinore kalon përmes punës thelbësore të NATO-s, duke përfshirë sigurinë bashkëpunuese. Direktiva Bi-SC 40-1 është dokumenti kryesor i NATO-s për integrimin e perspektivës gjinore dhe Rezolutës 1325. Partnerët e NATO-s janë të përfshirë në shumë nga aktivitetet thelbësore të NATO-s, nga formimi i politikave deri në ndërtimi i kapaciteteve mbrojtëse, zhvillimi i ndërveprueshmërisë dhe parandalimi/menaxhimi i krizave. "Trajtimi i çështjeve aktuale të sigurisë do të jetë i mundur vetëm nëse merret parasysh një gamë e gjerë pikëpamjesh nga gratë, burrat, vajzat dhe djemtë. Integrimi ndërsektorial i perspektivës gjinore është thelbësor për kornizat e partneritetit jo vetëm për të mbështetur vlerat e NATO-s, por edhe për të qenë vërtet efektive dhe i vetëdijshëm për të gjitha implikimet ndërsa punojmë me partnerët të jashtëm".

MARRËDHËNIE BASHKËPUNIMI ME STRUKTURAT ARSIMORE

NATO fillon bashkëpunimin me Kolumbinë në edukimin e mbrojtjes

Disa ditë më parë, një përfaqësues nga stafi i NATO-s vizitoi Kolumbinë për të diskutuar perspektivat e bashkëpunimit të zgjeruar midis NATO-s dhe Kolumbisë, veçanërisht në fushën e edukimit të mbrojtjes, në kuadër të Programit të NATO-s për Përmirësimin e Arsimit të Mbrojtjes. Qëllimi i këtij programi është të përmirësojë profesionalizimin e arsimit ushtarak kolumbian dhe të arrijë ndërveprim më të madh midis forcave ushtarake kolumbiane dhe aleate.

Ekipi i NATO-s u takua me një sërë homologësh në institucione të ndryshme arsimore ushtarake të Kolumbisë, përfshirë Shkollën Superiore të Luftës (Escuela Superior de Guerra) dhe tre akademi ushtarake të paracaktuara për Ushtrinë në Bogota, Forcat Ajrore në Cali dhe Marinën në Kartagenë. Ndër temat e diskutuara ishin përmirësimi i kurrikulës aktuale, zhvillimi i fakultetit, trajnimi dhe testimi i gjuhës angleze në përputhje me standardet e NATO-s, si dhe zhvillimi i sistemeve të mësimi elektronik.

Zëvendësministri i Mbrojtjes Kombëtare Kolumbiane, z. Jairo Garcia Guerrero theksoi se është thelbësore për sistemin arsimor të mbrojtjes kolumbiane të krijojë një marrëdhënie bashkëpunimi me strukturat arsimore të NATO-s, në mënyrë që të ndajë praktikat më të mira dhe të forcojë aftësitë arsimore në lidhje me mbrojtjen.

Në vitin 2017, Kolumbia u bë një nga partnerët globalë të NATO-s dhe partneri i parë i Aleancës në Amerikën Latine. Sot, NATO dhe Kolumbia vazhdojnë të forcojnë dialogun dhe bashkëpunimin për të adresuar një sërë sfidash globale të sigurisë, duke përfshirë sigurinë kibernetike, terrorizmin, luftën kundër korrupsionit dhe sigurinë detare. Kolumbia ofron trajnime për çminimin për aleatët e NATO-s dhe vendet partnere, ndërsa NATO po mbështet gjithashtu Kolumbinë në përpjekjet e saj të vazhdueshme për të zhvilluar forcat e saj të armatosura.

Conference
on the Future
of Europe

Ky rrugëtim i paprecedentë, njëvjeçar i diskutimit, debatit dhe bashkëpunimit mes qytetarëve dhe politikanëve kulmoi në një raport të përqendruar në rreth 49 propozime që përfshijnë objektiva konkrete dhe më shumë se 320 masa që institucionet e BE-së.

Propozimet për reformimin e BE-së

Konferenca për të Ardhmen e Europës përfundon punën e saj

Në Ditën e Europës, Presidentët e Parlamentit Europian, Komisionit dhe Këshillit morën raportin përfundimtar me propozimet për reformimin e BE-së.

Në një ceremoni përmbyllëse në Strasburg, Presidentja e Parlamentit Europian Roberta Metsola, në emër të Presidencës së Këshillit, Presidenti Emmanuel Macron dhe Presidentja e Komisionit Europian Ursula von der Leyen pritën nga Bashkëkryetarët e Bordit Ekzekutiv të Konferencës raportin përfundimtar mbi rezultatin e Konferencës.

Ky rrugëtim i paprecedentë, njëvjeçar i diskutimit, debatit dhe bashkëpunimit mes qytetarëve dhe politikanëve kulmoi në një raport të përqendruar në rreth 49 propozime që përfshijnë objektiva konkrete dhe më shumë se 320 masa që institucionet e BE-së të ndjekin nën nëntë tema: ndryshimi i klimës dhe mjedisi; shëndeti; një ekonomi më të fortë, drejtësi sociale dhe vende pune; BE-ja në botë; vlerat dhe të drejtat, sundimi i ligjit, siguria, transformimi dixhital, demokracia europiane, migrimi, arsimit, kultura, rinia dhe sporti. Propozimet bazohen në rekomandimet e bëra nga qytetarët që u takuan në kuadër të Paneleve Qytetare Europiane, Paneleve Kombëtare të Qytetarëve dhe kontribuuan me idetë e tyre në Platformën Dixhitale Shumëgjuhëshe.

Presidentja e Parlamentit Europian, Roberta Metsola, tha: "Qytetarët, veçanërisht të rinjtë, janë në qendër të vizionit tonë për të ardhmen e Europës. Ata kanë formësuar drejtpërdrejt rezultatin e Konferencës. Jemi në një moment përcaktues të integritimit europian.

dhe asnjë sugjerim për ndryshim nuk duhet të përjashtohet. Ne nuk duhet të kemi frikë të çlirojmë fuqinë e Europës për të ndryshuar jetën e njerëzve për mirë." Presidenti Emmanuel Macron komentoi: "Nëpërmjet krizave që kemi kaluar kolektivisht vitet e fundit, Europa ka ndryshuar. Ne duhet të vazhdojmë këtë zhvillim dhe të sigurojmë që Bashkimi të përmbushë aspiratat dhe pritshmëritë e shprehura nga qytetarët. Konferenca për të Ardhmen e Europës, që po mbyllet sot, është një veprimtari

unike dhe e paprecedentë në shtrirjen e saj, një frymëmarrje e freskët për kontinentin tonë, konkluzionet e saj përbëjnë një burim shumë të pasur propozimesh, të cilat çdo institucion duhet t'i shqyrtojë në kuadrin e kompetencave të tij. Këshilli do të ketë mundësinë të shprehet në javët në vijim. Meqenëse kjo veprimtari po përfundon nën Presidencën Franceze, falënderoj presidencat e mëparshme për angazhimin e tyre dhe jam i lumtur t'i dorëzoj vazhdimin që do t'i jepet

konkluzionet e Konferencës për presidencën çeke dhe suedeze."

Presidentja Ursula von der Leyen tha: "Demokracia, paqja, liria individuale dhe ekonomike, kjo është ajo që Europa përfaqëson sot kur lufta tërbohet përsëri në kontinentin tonë. Kjo është në qendër të Konferencës për të ardhmen e Europës. Bashkimi Europian duhet të vazhdojë të përmbushë pritjet e qytetarëve europianë. Sot, mesazhi i tyre është marrë me zë të lartë dhe të qartë. Dhe tani, është

koha për të dhënë."

Gjatë vitit të kaluar, përmes një morie ngjarjesh dhe diskutimesh të organizuara në të gjithë BE-në, panele qytetare kombëtare dhe europiane, takime plenare si dhe shkëmbime mbi Platformën Dixhitale Shumëgjuhëshe të dedikuar, Konferenca u bë një forum vërtet i hapur për të diskutuar Europën që duam. Mundësoi një debat transparent, gjithëpërfshirës dhe të strukturuar me qytetarët europianë për çështjet që janë të rëndësishme për ta dhe për të ardhmen e tyre. Të tre institucionet tani do të shqyrtojnë se si të ndjekin në mënyrë efektive këto propozime, secili brenda sferave të veta të kompetencave dhe në përputhje me Traktatet. Një ngjarje reagimi do të zhvillohet për të përditësuar qytetarët në vjeshtën e 2022. Konferenca për të Ardhmen e Europës ka qenë një proces i ri dhe inovativ, një veprimtari nga poshtë-lart për europianët që të thonë fjalën e tyre mbi atë që presin nga Bashkimi Europian. Në Konferencë morën pjesë qytetarë europianë me origjinë gjeografike të ndryshme, gjini, moshë, prejardhje socio-ekonomike dhe/ose nivel arsimor, me të rinjtë europianë që luajnë një rol qendror.

Zhvillimi rajonal dhe urban i BE-së | Komiteti Europian i Rajoneve

"Është koha që BE të jetë më afër popullit të saj", një rol më i madh për qeverinë lokale dhe rajonale mund të ndihmojë në rivendosjen e besimit në BE

Pushtimi brutal i Ukrainës ka qenë një kujtesë se, pavarësisht dallimeve të tyre, 27 vendet anëtare të BE-së janë të lidhur ngushtë nga një përkushtim për paqen, vlerat e përbashkëta themelore, demokracinë dhe solidaritetin. Megjithatë besimi i publikut në BE mbetet i ulët, rezultatet e fundit të zgjedhjeve presidenciale franceze janë një moment lehtësimi dhe jo festimi, me 41% që votojnë për të djathtën ekstreme. Sot, në Ditën e Europës, pas një viti diskutimesh të mbajtura përmes Konferencës për të Ardhmen e Europës, është koha që të kemi një refleksim të sinqertë se si të reformohet mënyra se si funksionon BE-ja, në mënyrë që të jetë më efektive, më e përgjegjshme dhe më afër njerëzve që u shërben.

Pandemia dhe reagimi humanitar ndaj luftës në Ukrainë kanë treguar se në kohë krize BE-ja varet nga rajonet, qytetet dhe fshatrat e saj. Kryetarët e guximshëm të bashkive kanë qëndruar me njerëzit e tyre në Ukrainë, ndërsa rajonet kufitare polake, rumune dhe hungareze ofrojnë ndihmë dhe strehim për shumicën dërrmuese të mbi 5 milionë refugjatëve ukrainas. Qytetet dhe rajonet në të gjithë Bashkimin Europian po mbledhin ushqime, ilaçe dhe furnizime të ndihmës së parë dhe i dërgojnë ato në Ukrainë.

Autoritetet lokale dhe rajonale të BE-së mbështesin miliona refugjatë ukrainas edhe në mënyrë të tjera, duke u siguruar atyre akses në tregun e punës, strehim, arsim dhe shërbime të tjera sociale. BE-ja ka qenë e shpejtë për të mbështetur këto autoritete lokale dhe rajonale, duke i lejuar ata të përdorin fondet e pashpenzuara të BE-së për të ndihmuar në

trajtimin e urgjencës së re. Komisioni Europian ka përdorur politikën e kohezionit të BE-së, fondet rajonale, për të mbështetur rajonet që mirëpresin refugjatët. Nevoja për kohezion, si investim dhe vlerë, nuk ka qenë kurrë më e qartë.

Lufta në Ukrainë ka vënë gjithashtu në një tendosje të rëndë sigurinë energjetike të BE-së dhe po rrit varfërinë energjetike, e cila tashmë prek më shumë se 30 milionë europianë. Vendimi për të vazhduar blerjen e gazit dhe naftës nga Rusia për të ruajtur stabilitetin ka dështuar. Me qytetarët dhe të rinjtë në veçanti të shqetësuar për urgjencën klimatike, nuk mund të ketë kthim mbrapa tek karburantet fosile. BE-ja duhet të përshpejtojë tranzicionin drejt një ekonomie neutrale ndaj karbonit. Autoritetet lokale dhe rajonale po luajnë një rol në decentralizimin e prodhimit të energjisë, nxitjen e investimeve në energjinë e pastër dhe financimin e rinovimit të ndërtesave.

Për më shumë se një dekadë, sondazhet e opinionit kanë treguar se qeveritë lokale dhe rajonale janë niveli më i besueshëm i qeverisjes. Arsyja për këtë është e thjeshtë: pushteti vendor është pjesë e përditshmërisë

së njerëzve, duke dëgjuar dhe duke iu përgjigjur nevojave të tyre dhe duke vepruar sipas dëshirave të tyre. Përfaqësuesit e zgjedhur lokalë dhe rajonalë japin gjithashtu 70% të ligjeve të BE-së në territoret tona. Megjithatë, ky rol kyç nuk është reflektuar siç duhet në procesin që i nxjerr ato ligje në nivel të BE-së.

Është koha që ky rol jetik të përmirësohet, nëpërmjet Komitetit Europian të Rajoneve, i cili duhet të shkojë përtej funksionit aktual konsultativ drejt një roli detyrues në zona me një dimension të qartë territorial. Kjo do të çojë në rregullim më të mirë dhe legjitimitet më të madh demokratik në BE. Ai do t'u japë 1.2 milionë udhëheqësve vendor dhe rajonalë një arsye për të kapërcyer hendekun midis BE-së dhe qytetarëve të saj.

Pas një viti debati dhe qëllimesh të mira, Konferenca për Ardhmërinë e Europës ka treguar se qytetarët kërkojnë më shumë transparencë, më shumë përfshirje, më shumë qëndrueshmëri dhe më shumë siguri.

Debati institucional është mbajtur në Bruksel dhe Strasburg, por procesi ka përforcuar nocionin se liderët e zgjedhur lokalë

dhe rajonalë janë lidhja midis qytetarëve dhe qeverive kombëtare dhe Europës. Është koha për të folur dhe vepruar jashtë BE-së dhe kryeqyteteve kombëtare nëse do të mbijetojë demokracia europiane. Për të lejuar skeptikët dhe ata që ndihen të lënë pas të kenë një zë.

Konferenca për të Ardhmen e Europës ka vërtetuar gjithashtu se shumë përmirësime janë të mundshme brenda traktatit ekzistues të BE-së. Për shembull, neni 20 i Traktatit thotë se: "qytetarët e Bashkimit kanë të drejtë të votojnë dhe të kandidojnë në zgjedhjet për Parlamentin Europian dhe në zgjedhjet komunale në shtetin e tyre anëtar të vendbanimit, nën të njëjtat kushte si shtetasit e atij shteti". Nëpërmjet qindra zgjedhjeve lokale dhe rajonale ne mund të trajtojmë çështjet europiane duke qenë se 70% e legjislatonit të BE-së zbatohet nga autoritetet rajonale dhe lokale. Edhe pse kjo e drejtë është parashikuar në traktate prej shumë vitesh, institucionet e BE-së nuk kanë arritur të investojnë në besimin e njerëzve në nivel bazë. Shtetësia e BE-së nënkupton të drejta dhe përgjegjësi. Një prej tyre është të zgjedhësh dhe të zgjidhesh. Prandaj, kjo dispozitë e traktatit paraqet një

mundësi ende të pashfrytëzuar në të cilën qytetarët mund të presin që BE-ja të investojë më mirë, veçanërisht në mes të zgjedhjeve të BE-së. Edhe kjo duhet të zgjidhet tani nëse nuk duam të lejojmë që ekstremistët dhe populistët të bëhen edhe më të fuqishëm.

Për nevoja thelbësore si shëndetësia, mbrojtja ose bërja e vendimmarrjes së BE-së më efektive, ndryshimet e Traktatit nuk duhet të jenë tabu. Prandaj, propozimi për një Konventë të re për të ardhmen e Europës, i propozuar nga Parlamenti Europian është një shans i mirëpritur që ky ndryshim thelbësor në rolin e pushtetit vendor dhe rajonal, dhe Komitetit Europian të Rajoneve, të bëhet realitet. Në të kundërt, nëse Konferenca nuk sjell ndonjë ndryshim, ajo do të perceptohet si një vitrinë e Brukselit pa asnjë vlerë të shtuar për qytetarët. Ajo duhet të veprojë në bazë të propozimeve të shumta për reformë ose rrezikon të shihet si një mjet tjetër propagandistik i pakuptimtë.

Europa duhet të ndryshojë, duke i vendosur rajonet dhe qytetet e saj në qendër, ose rrezikon që ndryshimet t'i imponohen nga qytetarët në qendrat e votimit.

Mënyra se si reagon BE në mbrojtjen e refugjatëve, trajtimin e emergjencës klimatike dhe rimëkëmbjen ekonomike pas pandemisë do të formësojë pikëpamjet e qytetarëve për vitin 2024. Me afrimin e zgjedhjeve europiane, 12 muajt e ardhshëm do të jenë vendimtarë për të forcuar ndjenjën mes njerëzve se Bashkimi Europian në fakt ka rëndësi për ta, familjet dhe jetën e tyre. Është koha që BE të jetë më afër popullit të saj.

Presidentja Osmani theksoi se sfidë madhore mbetet gjetja e ekuilibrit të duhur midis përgjigjeve afatshkurtra ndaj krizës aktuale energjetike pa kompromentuar qëllimet dhe ambiciet e tranzicionit të energjisë dhe veprimit klimatik, përderisa sigurohemi që tranzicioni të jetë i drejtë dhe i barabartë.

Osmani: Bashkëpunimi transatlantik është kyç për garantimin e sigurisë energjetike

Në kuadër të Takimit të liderëve të Konferencës së Sigurisë së Mynihut, i cili u mbajt në Washington D.C, Presidentja Osmani ishte folëse kryesore në tryezën me temë: Bashkëpunimi Transatlantik për Sigurinë Energjetike.

Lufta në Ukrainë e ka ekspozuar rrezikun e Rusisë ndaj Europës për sa i përket sigurimit të furnizimit me energji. Distançimi nga gazi, qymyri e nafta ruse është bërë pjesë e sanksioneve të shumë vendeve europiane ndaj Rusisë.

Përballë këtyre zhvillimeve, presidentja Osmani theksoi se sfidë madhore mbetet gjetja e ekuilibrit të duhur midis përgjigjeve afatshkurtra ndaj krizës aktuale energjetike pa kompromentuar qëllimet dhe ambiciet e tranzicionit të energjisë dhe veprimit klimatik, përderisa sigurohemi që tranzicioni të jetë i drejtë dhe i barabartë.

Duke folur për rëndësinë e bashkëpunimit transatlantik në ballafaqim me krizën energjetike, të ndryshme në të dy anët e Atlantikut, ajo u shpreh se: “qëllimet tona janë të përbashkëta: sigurimi i furnizimit të rregullt me çmime të arsyeshme dhe të përballeshme nëpër-

mjet promovimit të politikave të qëndrueshme, mbështetjes së inovacionit dhe arritjes së objektivave në luftimin e ndryshimeve klimatike”.

Teksa foli për mundësinë e ballafaqimit me mungesë të furnizimit të rregullt, sfida ekonomike, tronditje të tregjeve energjetike, dhe rritje të çmi-

meve të energjisë, presidentja Osmani theksoi se përballë tiranisë, asnjë çmim nuk është shumë i lartë për t'u paguar për të mbrojtur demokracitë dhe për të mbrojtur lirinë.

Në Shtetet e Bashkuara, presidentja Osmani dhe përfaqësues të shteteve të tjera pjesëmarrës të Konferencës u

mblodhën për të diskutuar rreth situatës së sigurisë në Europë pas agresionit rus në Ukrainë dhe forcimin e partneritetit transatlantik.

Kjo konferencë bashkoi dhjetëra vendimmarrës dhe ekspertë të lartë nga të dy anët e Atlantikut për të diskutuar se si partnerët transatlantikë mund të ndërtojnë një aleancë më të qëndrueshme dhe të avancojnë bashkëveprimin dhe udhëheqjen e përbashkët në sfidat e sigurisë, duke përfshirë luftën aktuale në Ukrainë.

Gjithashtu në hapjen zyrtare të takimit të liderëve të Konferencës së Mynihut e cila sivjet u mbajt në Washington D.C, presidentja e Kosovës Vjosa Osmani takoi zyrtarë të administratës amerikane, kongresistë e senatorë, zyrtarë europianë, ministra nga shtete të ndryshme si dhe përfaqësues të “think-tanks” nga Amerika e Europa.

Në takim me këshilltarin për Siguri Kombëtare të presidentit Biden, z. Jake Sullivan, presidentja Osmani diskutoi lidhur me situatën në Ballkanin Perëndimor pas invazionit rus në Ukrainë si dhe për sfidat me të cilat po ballafaqohet

ky rajon. Ajo falënderoi administratën e presidentit Biden për rolin kyç në mbrojtjen e demokracisë dhe sigurisë në kontinentin tonë, e mbi të gjitha për përkrahjen e jashtëzakonshme që historikisht ia kanë dhënë Kosovës, Shtetet e Bashkuara të Amerikës e në veçanti presidenti Biden.

Presidentja takoi edhe Ministren për Çështje Europiane të Finlandës, Tytti Tuppurainen, me të cilën diskutoi për përgatitjet e Kosovës për aplikim në organizata ndërkombëtare si dhe për reformat e ndërmarra në Kosovë, e të cilat e avancojnë Kosovën në rrugën euro-atlantike. Në këtë konferencë, presidentja Osmani bashkëbisedoi edhe me ministrin Federal të Gjermanisë Wolfgang Schmidt, ministrin e Punëve të Jashtme të Lituanisë, Gabrielius Landsbergis, senatorin Chris Coons, kongresisten Veronica Escobar, zëvendës Sekretarin e Përgjithshëm të NATO-s, Mircea Geoana, udhëheqësin e Konferencës së Mynihut ambasadorin Christoph Heusgen, ambasadorin Wolfgang Ischinger, si dhe përfaqësues të tjerë pjesëmarrës në konferencë.

SHBA përkrah anëtarësimin e Republikës së Kosovës në NATO

Programi i Partneritetit për Paqe, hap iniciues i Republikës së Kosovës drejt anëtarësimin në NATO

Burime nga Ministria e Mbrojtjes e Republikës së Kosovës, mbi hapat e ndërmarrë drejt anëtarësimin në NATO, nëpërmjet zyrës se shtypit bën me dije se: SHBA, si një ndër partnerët e ngushtë dhe të pazëvendësueshëm në të gjitha proceset zhvillimore të Republikës së Kosovës, përmes përkrahjes së shprehur haptazi nga zëdhënësi i misionit të SHBA-së në NATO, Jeffrey Adler, rreth iniciativës së Republikës së Kosovës për t'u bërë anëtarë të programit të Partneritetit për Paqe, si hap iniciues drejt anëtarësimin në NATO, po e dëshmon se Kosova konsiderohet partner i besueshëm i SHBA-së, “Defender Europe '23”, si misioni të përbashkëta, janë rruga jonë drejt qëllimeve tona përfundimtare, anëtarësimin në institucione europiane dhe euroatlantike.

“Rruga jonë është e pashkëputshme nga aleatët tanë, rrugëtimi ynë është i drejtë ngase ndajmë të njëjtat

vlera të demokracisë, paqes dhe stabilitetit për të cilat dhe angazhohemi. Republika e Kosovës është e përgatitur për të thelluar partneritetin dhe aleancën tonë e cila shtrihet në shumë fusha, bazuar mbi vlerat

e përbashkëta me SHBA-në dhe është e përkushtuar në rrugën e saj të integritit në NATO dhe Bashkimin Europian”, -tha Ministria e Mbrojtjes e Republikës së Kosovës, nëpërmjet një postimi të saj.

BASHKËPUNIM NË FUSHËN E MBROJTJES DHE SIGURISË

Zëvendësministri Syla priti në takim oficerët/kursantë të KLO-së të FARSH-së dhe FSK-së

Zëvendësministri i Mbrojtjes, Shensi Syla priti në takim kortezie oficerët-kursantë të Kursit të Lartë të Oficerit të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë dhe FSK-së, vizita mësimore e të cilëve është në kuadër të planit të bashkëpunimit bilateral në mes të Kosovës dhe Shqipërisë. Në këtë takim, zëvendësministri Syla theksoi se ekziston një bashkëpunim shumë i mirë vëllazëror mes dy vendeve, në veçanti në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë dhe se ky bashkëpunim do të duhet të avancohet edhe më tej, me qëllim të përbalimit të sfidave dhe vështirësive eventuale. Më tej, në këtë takim u shtjelluan edhe shumë tema me interes të të dy palëve, e që kryesisht ishin lidhur me proceset aktuale të Ministrisë së Mbrojtjes dhe FSK-së. Me këtë rast zëvendësministri Syla ka pranuar nga Akademia e Forcave të Armatosura të Shqipërisë një certifikatë falënderimi dhe mirënjohjeje për pritjen vëllazërore për kursantët dhe stafin pedagogjik të Kursit të Lartë të Oficerit, në kuadër të kësaj vizite mësimore në Ministrinë e Mbrojtjes.

Vizita e pjesëtarëve të Kursit të Lartë të Oficerëve të Ministrisë së Mbrojtjes të Shqipërisë ka vazhduar edhe për tek Shtabi i Përgjithshëm si dhe në kazermat tjera të FSK-së.

NGA KOLANA E LIBRIT "OFICERET SHQIPTARE NË RRJEDHËN E HISTORISË"

Ushtarakja me shpirtin narrator, në fluturimin e pakohë

Ilirjana Sulkuqi, oficerë, pedagoge, poete dhe personalitet i shquar, lindi më 5 shtator të viti 1951. Ilirjana, oficerja e karrierës e Forcave të Armatosura, gazetarja model e shtypit ushtarak e më gjerë, poetja e publicistja e shquar, aktivistja e përkushtuar shoqërore dhe e çështjes kombëtare, me krijimtarinë dhe punën e saj të gjithanshme, është një intelektuale dhe personalitet i shquar që ka rrezatuar e rrezaton mirësi, paqe, dashuri, forcë e këmbëngulje për të mos reshtur asnjë çast në të mirë të vetes, familjes, shoqërisë e vendit...

Iliriana Kadri Sulkuqi-Fejzullai, është lindur në qytetin e Elbasanit, më 5 shtator të vitit 1951. Pasi mbaroi gjimnazin "Dhaskal Todri" në qytetin e lindjes (1969), vazhdoi studimet në Akademinë Ushtarake të Forcave Tokësore në Tiranë. Është diplomuar në vitin 1971.

Në vitet 1971-1995, ka qenë oficerë në Akademinë Ushtarake. Më pas, gazetare në shtypin ushtarak dhe në Shtëpinë Botuese të Ushtrisë. Gjatë kësaj periudhe ka mbaruar studimet për gjuhë-letërsi dhe filozofi. Mban gradën nënkolonel. Së fundi ka punuar si gazetare në gazetën "Drita", organ i Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë. Aktualisht, jeton në SHBA-New York, (Brooklyn).

Ilirjana Sulkuqi ka këto vlerësime:

Më 24 shtator, 2009, në veprimtarinë "Poeteka 2009", është vlerësuar nga Bashkia e Qytetit të Elbasanit, me titullin: "Artist i Shquar i Qytetit", me motivacionin: "Për një kontribut të shquar e cilësor në krijimin e promovimin e vlerave artistike në fushën e poezisë, duke mbetur një qytetare e denjë e qytetit të Elbasanit". Më 13 mars 2018, nga Bashkia e Qytetit të Elbasanit i jepet titulli "Mirënjohja e Qytetit", me motivacionin: "Bijës së Elbasanit për poezinë e saj brilante e në lartësimin e vendlindjes". Qendra e Artit dhe e Kulturës Shqiptare, i jep titullin: "Princ i Artit dhe Kulturës Shqiptare", me motivacionin: "Për kontributin e saj të jashtëzakonshëm si poete, si promovuese e devotshme e kulturës Shqipe. Me lëvrimin e fjalës së pastër poetike dhe koncepteve të qarta artistike dhe humane, ajo ka lartësuar e ngritur në majat më të larta identitetin e artit dhe letërsisë shqiptare si dhe të autorëve tanë, duke e propaganduar Shqipërinë dhe Kulturën e saj në çdo skaj të botës". Në tetor 2011, Iliriana Sulkuqi është shpallur "Ambasador i Paqes", nga Federata Botërore për Paqen. Në Shkup, në vitin 2016, Iliriana Sulkuqi nderohet me titullin "Nënë Tereza" me motivacionin: "Reflektim i Mirësisë, i Paqes, i Dashurisë, për një kontribut të veçantë në art, Kulturë dhe Humanizëm". Për jetën dhe veprimtarinë e Iliriana Sulkuqit është realizuar një film dokumentar (shqip-anglisht) me autorë: Skenariste: Angjelina Xhara, operator: Ilija Terpini, (Mjeshtëri i Madh), regjisor: Kolec Traboini, (Mjeshtëri i Madh), reciton poezitë: Margarita Xhepa, "Artiste e Popullit".

Krijimtaria e Ilirjana Sulkuqit:

Ka filluar të shkruajë që në moshë të vogël. Kur ishte 9 vjeç, ka marrë çmim të parë Kombëtar, me tregimin "Vëllai", botuar në revistën "Pionieri" (1960). Është vlerësuar disa herë me çmime të para Kombëtare dhe Ndërkombëtare. Poezitë e saj janë përkthyer në disa gjuhë si: italisht, anglisht, greqisht, suedisht, maqedonisht, bullgarisht, arumanisht. Renditet në disa Antologji si brenda dhe jashtë vendit, si dhe në Enciklopedinë Shqiptare të Gazetarëve, në Leksikonë të ndryshëm. Është anëtare e Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve nga viti 1974. Që nga 30.09.2003, është anëtare e Shoqatës Ndërkombëtare të Gazetarëve (International Federation of Journalist-IFJ). Anëtare Nderi

e Organizatës Shqiptare Amerikane, "Motrat Qiriazit", (15 janar 2006). Anëtare Nderi e Shoqatës së Ushtarakëve në rezervë-Dega Athinë (13.04.2008). Anëtare Nderi e Shoqatës Atdhetare "Bijtë e Shqipes", Filadelfia (USA). Anëtare e Klubit të Shkrimtarëve të kudondodhur në botë "Drita", Athinë. Anëtare e Shoqatës së Shkrimtarëve Shqiptaro-Amerikanë. Anëtare e Akademisë Shqiptare Amerikane të Shkencave dhe Arteve (5 janar 2006).

Libra të botuar:

"Më kërkojnë sytë e nënës"- (Sh. B "Naim Frashëri", 1974); "Ç'u fala stinëve që ikën" - (1988); "Të jesh grua"- (1990); "Do të jetoj"- ("Rozafa" 1996); "Trokite dhe zgjo"- ("Egnatia"-2000); "Ma vranë Ofelinë!...Oii...Oiiii...!" - italisht-shqip ("Toena"-2000); "Për një mollë që hëngri Eva..."- (NGB grafoprint, Prishtinë-gusht 2002); "(F) Shihemi në sy"- (janar-shkurt 2002); "Pulëbardhë në det' të zi" - ("Ilar"-maj 2002); "Lirika"- (Medaur-2003); "Hajku-bashkautorë"- ("Egnatia"-2004); "...Më kërkon falje", (Arbëria-2004); "Poezi (dy libra në Një)", "Snaj"-2007; "Qirinjtë e Galaktikës (The Candles of Galaxy)", "ADA"-2009; "Po Plas - vëll.1, (Egnatia), 2009; "Po Plas", vëll.2, (ADA-2016); "Jeta shëtit nëpër ëndrra", (ADA-2016); Tripit: "Sot Pagëzova Dashurinë", (Adonis-2018); "Ëndrra pa Semaforë", (Adonis-2018); "Takim me Pritjen - ("Adonis"-2018); "Aromë me ngjyra"-përsiatje dhe poezi të krijueseve të Elbasanit (Adonis-2018); "Fjalë për Nesër...", (Adonis-2019).

Botime të tjera në kolonën "Kujtesë":

Album Poetik "Kujto Poetin", me poetët e të gjitha trojeve, që nuk jetojnë më (bashkautore me K. Traboinin); Kalendar krijues: "Autorë të Fjalës së Shkruar" (art, kulturë, shkencë, pedagogji), të qytetit të Elbasanit; Libërthas "Kujtesë" kushtuar poetëve: "Betim Muço - Liria është si Bumerangu"; "Ndoc Gjetja - Poeti Krisht"; "Frederik Reshpja - Poeti i Vetmisë"; "Miliano Kallupi - Psherëtimë Hajku"; "Murat Isaku - Rrënjët". Ka në proces botimi, libërthas -Kujtesë për Martin Camajn, Qazim Shemajn, Bajazit Cahanin, Vasil Dede, etj.

Çmimet e fituara nga Ilirjana Sulkuqi:

Çmimi i tretë kombëtar për vëllimin poetik "Ç'u fala stinëve që ikën", (1988), në konkursin

me rastin e 45-vjetorit të Krijimit të Ushtrisë Popullore, organizuar nga Ministria e mbrojtjes dhe Lidhja e Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë. Çmimi i parë kombëtar (në poezi), në konkursin e shpallur me rastin e 45-vjetorit të revistës "Shqiptarja e Re" (15.8.1988). Çmimi i tretë kombëtar për vëllimin poetik dygjuhësh shqip-italisht: "Ma vranë Ofelinë!... Oiii...Oiiii...!", dhënë nga Ministria e Arsimit, Kulturës dhe e Sporteve si dhe Lidhja e Shkrimtarëve dhe e artistëve të Shqipërisë, në Ditët e Poezisë Shqipe "Lulet e Verës", maj 2001. Çmimi i Parë- për poezinë më të bukur për Dashurinë, në Ditët Poetike Ballkanike 2.06. 2002- Korçë. Çmim të veçantë në takimin ballkanik "Ditët e Asdrenit"-Shkup (2005). Çmimi i Parë- në takimin poetik "Pëllumbat e Bashtovës", akorduar nga Dega e Lidhjes se shkrimtarëve, Durrës, 4 tetor 2005. Çmimi "Migjeni" (2007) revista "Kuvendi"- Miçigan, SHBA. Çmimi "Ali Asllani"- liriku më i mirë i vitit (maj 2008), akorduar nga Ambasada Shqiptare në Athinë dhe Klubi i Shkrimtarëve Shqiptarë të kudondodhur në Botë "Drita", për vëllimin poetik "Poezi" (Më gjeni një titull...). Çmimi "Pena e Artë", dhënë nga Lidhja e Shkrimtarëve Shqiptaro-Amerikanë

Krijimtaria e Iliriana Sulkuqit është vlerësuar nga:

Dritëro Agolli - poet, shkrimtar, akademik; Perikli Jorgoni - studiues, kritik, përkthyes; Bedri Dedja - shkrimtar për fëmijë, akademik; Odhise Grillo- shkrimtar për fëmijë; Skënder Hasko - shkrimtar për fëmijë, Naum Prifti - shkrimtar, studiues; Anton Çefa - poet, shkrimtar, gazetar, analist (Amerikë), Pëllumb Kulla - Mjeshtëri i Madh, Faruk Myrtaj - shkrimtar, përkthyes; Dr. Klara Kodra - poete, studiuese, përkthyes; Dr. Fatmir Terziu - shkrimtar, gazetar, editor, analist, përkthyes (Londër-Angli), Nase Jani - poet, shkrimtar, botues, në Greqi, Lirim Deda - poet, publicist; Sokol Jakova - shkrimtar, kritik; Kolec Traboini - poet, skenarist; Nexhip Ejupi - poet, Dalip Greca - gazetar, editor i gazetës "Dielli" - New York; Rami Kamberi - kritik Maqedoni; Rrezarta Reçi - gazetare, publiciste; Vangjea Mihaj Steryu - poete, Kryetare e Lidhjes së Shkrimtarëve Arumunë; Nehat S. Hoxha - shkrimtar, studiues,

përkthyes, Prishtinë; Radije Hoxha - poete, gazetare në Radio Kosova, Prishtinë, Demir Gjergji - poet, shkrimtar, gazetar; Milianov Kallupi - poet, Aleko Likaj - shkrimtar, gazetar, kryetar i Klubit Hajkut Shqiptar; Fatime Kulli - poete, shkrimtare, gazetare, Dilaver Baxhaku - gazetar, Gladiola Bilbili - gazetare, TVSH; etj... Poezitë e Iliriana Sulkuqit, kanë hyrë në repertorin e zgjedhur të aktorëve të shquar si: Margarita Xhepa, Tinka Kurti, Violeta Manushi, Roza Anagnosti, Besa Imami, Demir Hyskja, Ismail Hodaj, Eduart Çala, Xhevat Limani, Ilir Borodani, Bujar Asqeriu, Justina Aliaj etj..

Në vazhdim, gjashtë poezi të Ilirjanës.

1- LETËR FËMIJËVE: "Sa të flini ju dhjetë herë,/ dhjetë përralla të tregoni/ dhe të zgjoheni dhjetë herë,/ dhjetë ëndërra të shikoni;/ sa të luani dhjetë herë,/ dhjetë këngë të këndonit...-/ ju vjen mami përsëri!/ Bëhem zog e vij tek ju./ Vij te ju e bëhem erë.../ Fluturoj në udhë pa fund,/ Veç zemra te ju t' më sjellë.../ (Budapest, Klinika Lasloz Korhaz, gusht 1989).

2- GRA, JU DUA...!: "...për natën, që ju bëri GRUA! / ...për dhimbjet (përtej dhimbjeve), / nga lindjet - JU Dua! / ...për Lotët e Fshehura, nga fshikëllima e Kohës-Ju Dua! / ...për pritjen që pret Pritjen-Ju Dua! / Për Paqen që i dhuron Botës-Ju Dua! / Për ngjyrat që ngjyroni NATËN.../Ju Dua! / Mos qoftë Zëri im, / Pa Shpirtin Tuaj!".

3- GJYSMAT E MIA... "Ca kilogram e ca, më peshon trupit, / ca numra e gjysmë, mbaj syzet.../ ca e gjysmë ca, këpucët.../ ku t'i gjej gjysmat?.../ S' më pëlqehet Fjala/ e thënë e pa thënë.../ S' më pëlqehet kënga / kur s' më bëhet Këngë! / S' më pëlqehet puthja, / dhënë pa u dhënë/ dhe askush pas gjysmës/ i fshehur pa frymë.../ S' më pëlqehet gjysma-/ Qoftë dhe gjysmë Hënë!".

4-NGA E GJETI KRIPËN DETI!?: "Nga e gjeti kripën deti, / ia dhamë ne a na e "vodhi"/ Se, me qindra mijëra vjet/ vetëm kripë nga lotët rrodhi.../ Det, dallgëzofsh pa stinë moti./ Det i mjaltë, u bëfsh moj Tokë./ Do të t'shtrijdh me gulçimë shpirti, / veç pranomë pa kripë në lot!".

5-MË KËRKOJNË SYTË E NËNËS!: "Më kërkojnë sytë e nënës/ Në çdo strofë, në çdo varg.../ Herë më sheh nëpër marshime, / Herë me shokët në repart./ Më kërkojnë sytë e nënës/ Në çdo rresht nëpër gazetë, / Kur lexon një reportazh- / -qenka mirë - thotë - me shëndet./ Paska shkuar në kufi.../ Njëherë tjetër ..., në Sazan./ Këtu, shkruan ime bijë -/ Ia them këngës me ushtarë.../ Nënë moj, ti jetën time/ Nëpër rreshta se ç'e ndjek/ Sa herë shkoj un' në shërbime, /Zëri yt nga pas më ndjek...".

6-DASHURIA IME - Një dhe Një e TËRË: "Dashuria ime:- jo vetëm për Fjalën.../ - jo vetëm për klithmën/ mbytur pa zë, / - jo vetëm një qarje/ për nënën, babanë.../ - jo vetëm për mallet, / motrën, vëllanë, / për miqtë, për miket/ për një fis të tërë.../ -jo për një qytet, / as një kontinent.../ -jo vetëm për Lindjen, / as dhe Perëndim.../ Dashuria ime:- jo vetëm një trill, / as dhe për një ëndërr/ me prekje pa zgjim.../ as ag' as prag, / as varr, as kalërim.../ Dashuria ime:- Jo vetëm një yll, / Hënë apo Diell..., / apo Afërditë.../ - Jo, as për një zog, / as dhe për një stinë.../ as veç për një lule, / qoftë dhe jasemin.../ - Jo veç për një rrap/ të lashtë sa bota, / as për një legjendë, / me tradhti nga brenda.../ Dashuria ime, / qenia e trupit tim/ (për të gjitha bashkë) :/ Vetëm një e tërë/ si puthje në vlim!?. (Brooklyn, NY, 3 shkurt, 2018)

Deklarata e 9 majit 1950 është data kur u hodh hapi i parë drejt krijimit të asaj që sot njihet si Bashkimi European. Ministri i Jashtëm i Francës, Robert Schuman, lexoi për shtypin ndërkombëtar një deklaratë ku i bënte thirrje Francës, Gjermanisë dhe vendeve të tjera europiane për të bashkuar prodhimet e tyre të qymyrit dhe çelikut që do të ishte “themeli i parë konkret për një Federatë të ardhshme Europiane”.

9 MAJI, DITA E EUROPËS

Europa, adresa ku na bashkon historia dhe përkatësia jonë shpirtërore

Europa ka dy ditë të shënuara, 5 majin, që njihet edhe si dita e Këshillit European dhe 9 majin, që është dita e Bashkimit European dhe ka ngelur nga data kur ministri i Jashtëm francez Shuman, bëri deklaratën e njohur historike.

Deklarata e 9 majit 1950 është data kur u hodh hapi i parë drejt krijimit të asaj që sot njihet si Bashkimi European. Ministri i Jashtëm i Francës, Robert Schuman, lexoi për shtypin ndërkombëtar një deklaratë ku i bënte thirrje Francës, Gjermanisë dhe vendeve të tjera europiane për të bashkuar prodhimet e tyre të qymyrit dhe çelikut që do të ishte “themeli i parë konkret për një Federatë të ardhshme Europiane”. Vendet të cilave u drejtohej thirrja kishin dalë të rrënuara materialisht dhe moralisht nga konfliktet me njëra tjetrën. Ajo që propozonte Schuman ishte krijimi i një institucioni european mbi-kombëtar, i cili do të administronte industrinë e prodhimit të qymyrit dhe çelikut, sektor i cili në atë kohë ishte baza e fuqisë ushtarake. Për këtë arsye dita e Bashkimit European njihet ndryshe edhe si Dita e Shumanit.

Vite më vonë, në Samitin e Milanos në 1957, kërret e BE-së vendosën që data 9 maj të shpallej dhe festohej si “Dita e Europës”. Ajo është një nga simbolet e Europës së Bashkuar.

Parlamenti European e njohu ditën e Europës sërish më 9 maj, në vitin 2008.

Dita e Europës festohet edhe në vendet që nuk janë ende pjesë e BE-së për të theksuar vlerat e këtij unioni, përhapjen e tyre në sistemin e edukimit. 9 maji festohet edhe në Shqipëri. Që nga viti 2003, edhe Ukraina e feston këtë ditë, gjatë një të shtune maji.

Megjithëse është e pranuar gjerësisht si Dita e Europës, ende disa grupe, mendojnë që 5 maji shpreh më mirë vlerat e demokracisë dhe barazisë mes popujve të Europës, ndërsa 9 majin e shohin si ditën e një marrëveshjeje mes Gjermanisë dhe Francës.

Motoja e BE-së është “Të bashkuar në diversitet”.

Himni i BE-së është Himni i gëzimit, “Ode to Joy” e Bethovenit.

Europa është fat. Është zgjedhje dhe zgjidhje. Është më shumë se gjeografi dhe jo më pak se një ëndërr. Europa është mohimi i një të shkuare të zymtë dhe historia e të ardhmes që pret ende të shkruhet.

Për ne shqiptarët, Europa nuk është qëllim në vetvete, por bindja se europianizimi i Shqipërisë është fati ynë i shkruar, zgjedhja dhe zgjidhja, adresa ku na bashkon historia dhe përkatësia jonë shpirtërore.

E dalë nga tmerri i një lufte botërore që nisi në Europë, atdheu i përbashkët i Shekspirit dhe Da Vinçit,

Gëtes dhe Hygoit, Servantesit dhe Kadaresë, shtetarët e saj të mëdhenj, kuptuan të vërtetën e madhe që bash-

këjetesa dhe jo agresioni, heqja e kufijve dhe vendosja përfundimtare e kufirit për luftërat e mundshme,

flamuri i përbashkët dhe krijimi i një hapësire unike për qytetarët që i bashkonte liria dhe dinjiteti njerëzor, pa perde të hekurt në mes, ishin e vetmja rrugë për të nesërmen. Çelik për të ndërtuar dhe jo për tanke që përdoren kundër njëri-tjetrit, e bënë edhe njërin, edhe tjetrin vend të Europës së Bashkuar më të mirë, më të fortë dhe më të begatë.

9 Maji, dita e Europës është rasti i lumtur për të kuptuar se paqja e fiton gjithmonë luftën! Ky është mesazhi i madh që jepet sot kur në kufijtë më Lindorë të Europës ka sërish bomba e raketa, tanke dhe tmerr që derdhen mbi një vend sovran, mbi gra e fëmijë dhe mbi luftëtarët e lirisë.

Ata që luftojnë në emër të së drejtës së një kombi për mbijetesë ndaj nazizmit të një udhëheqësi që jeton në të shkuarën, janë rimishërimi i atyre që po në nëntë maj të 77 vjetëve më parë, çliruan njerëzimin nga tragjedia e luftës.

Sot në Ukrainë luftohet për të nesërmen e Europës dhe gjithë botës. Ndaj sot Europa është më e fortë se dje si ide, si zgjedhje dhe zgjidhje.

NËNKOLONEL LIRIM HASA

Halil Mustaf Hasani ka lindur në fshatin Pistë të zonës së Malziut në vitin 1884, në një familje me origjinë patriotike dhe klerikale. Babai i tij quhej Mustaf, ndërsa e ëma Zarife. Halili ka pasur edhe tre vëllezër të tjerë, Ymerin, Maliqin dhe Hysenin. Dy nga vëllezërit e tij, Maliqi dhe Ymeri kanë qenë shkolluar si klerikë myslimanë dhe kanë shërbyer si imamë, njëri në fshatin Pistë dhe tjetri në fshatin Mamushë të Prizrenit.

Halil Mustaf Hasani, “MIC SOKOLI I MALZIUT”

Një histori e rrallë e trimërisë Shqiptare

Pista e Malziut është një perlë natyrore e minierë thesash, është dhe i kapedanëve, i lirisë e patriotizmit, në mbrojtjen shekullore nga sulmet e pushtuesve osmanë, austriake, serbë, malazezë, italianë etj. Pista ka bërë pjesë në njërin nga 7 bajrakët e Pukës dhe është quajtur Nahija e Spasit, por që nga fundi i shekullit të 17-të ka marrë emrin “Dheu i Malziut” ose “Malziu”, emërtim i cili sipas studiuesve, është vënë për shkak të pyjeve të shumta, kryesisht me pishë të zeze (pinus nigra). Mendohet se banorët e parë në Pistë të Malziut, kanë ardhur aty nga fundi i shekullit XIV nga Beri-sha e Mërturit të Pukës. Ato ishin katër vëllezër: Nik Pali, Kurt Pali, Brah Pali dhe Ahmet Pali, që ndër shekuj ata u shtuan dhe u bënë një shat i madh që krahas punës kanë mbajtur mbi supe pushkën dhe kanë bërë histori. Ngjarja më kulmore e historisë së Pistës e pistorëve të Malziut është qëndresa e tyre në luftën për liri e pavarësi në vitet 1912-1913 si dhe akti heroik i Halil Hasanit, njeriut që projektoi, ndërtoi dhe luftoi me top druri, duke goditur tri herë pushtuesit serbë, një histori e veçantë e trimërisë shqiptare.

Halil Mustaf Hasani ka lindur në fshatin Pistë të zonës së Malziut në vitin 1884, në një familje me origjinë patriotike dhe klerikale. Babai i tij quhej Mustaf, ndërsa e ëma Zarife. Halili ka pasur edhe tre vëllezër të tjerë, Ymerin, Maliqin dhe Hysenin. Dy nga vëllezërit e tij, Maliqi dhe Ymeri kanë qenë shkolluar si klerikë myslimanë dhe kanë shërbyer si imamë, njëri në fshatin Pistë dhe tjetri në fshatin Mamushë të Prizrenit. Ndërsa vëllai i fundit është marrë me bujqësi, blegtori si dhe me punët e shtëpisë. I ati, që në moshë të re konstatoi se Halili kishte aftësi të veçanta, prandaj e mbante gjithnjë afër vetes si në punët e shtëpisë, gjueti, dasma e lojëra popullore, oda apo në kuvende burrash. Me kalimin e viteve, Halili u rrit dhe u martua me Havën, motrën e Ismail Afirit, një tjetër luftëtar i madh që ishte nga derë e madhe në fshatin Vaspas. Më pas erdhi momenti kur Halili vendosi të shërbente në ushtrinë osmane, ndaj dhe falë inteligjencës dhe aftësive praktike, ai u përzgjedh dhe u përgatit në kompaninë e artilerisë, i cili pastaj shërbeu si “Komandant Artilerie” për më shumë se tre vite. Në këtë kohë, me situatën e krijuar me marrjen e pushtetit nga turqit e rinj, me fillimin e kryengritjeve të përgjithshme shqiptare, por dhe me fillimin e luftës ballkanike, bëri që Halili të kthehej në atdhe si shumë patriotë të tjerë, për të mbrojtur trojet amtare nga një plan djallëzor, pushtimi e copëtimi nga aleanca serbo-malazezo-bullgaro-greko-ruse. Kështu, pra, më 30 tetor 1912, Mali i Zi me 30 mijë trupa, i mbështetur nga Serbia, u fut në qyte-

tin e Shkodrës për ta pushtuar, por me synimin final daljen në detin adriatik.

Në këtë situatë, 24 mijë forca turke me komandant Hasan R. Pashën dhe me 15 mijë rezervistë shqiptarë me komandant Esat Pashën, mbrojtën për 6-muj rresht kalanë dhe qytetin e Shkodrës, ku në këtë mbrojtje mori pjesë edhe artileri Halil Hasani së bashku me 60 malzias. Në këtë kohë në fushën e Shtojit dhe në Bërdicë, ku po zhvilloheshin luftime të ashpra, në betejë e sipër Halili u plagos, çka e detyroi të mjekohet për tre javë nga mjekët popullorë. Për këtë akt heroik Halili është dekoruar nga Presidenti i Republikës me urdhrin “Për veprimtari patriotike të klasit të dytë”, me motivacionin “Luftëtar i shquar” në mbrojtjen e qytetit të Shkodrës nga pushtuesit serbo-malazes, në vitet 1912-13, në datën 03.06.1993 me dekret nr. 547. Në vijimësi të kësaj kohe, Halili u gjend para një situatë të re. Më konkretisht në datën 10 nëntor 1912 divizioni serb “Drini 2” i dislokuar në Gjakovë u urdhërua që të sulmonte Shqipërinë dhe përmes luginës së Drinit të mbërrinte në Shëngjin.

Në vijimësi të këtij sulmi, e marrë edhe nga ana historike, ka diçka shumë domethënëse, se afër Beogradit rreth 18 km ka qenë muzeu i “Kralave”, ku këtu ruheshin 3 poçe me dhe, të marra nga Kulla e Lumës dhe nga zona e Spasit. Ato ruheshin me mbishkrimin, kujtoni Kullë-Lumën dhe Golgothenë e Spasit. Kjo është një porosi që iu lihej nipërve dhe mbesave të serbëve të vranë, për t’u hakmarrë. Gjithsesi, divizioni “Drini 2”, i cili do të sulmonte Shqipërinë,

ka pasur një efektiv prej 9219 vetësh, të pajisur me armatim modern për kohën, përfshirë 7 batalione këmbësorie, 10 topa malorë, 12 mitraloza, 2 eskadronë, 2 çeta të xhenios, etj. Nga Gjakova serbët kaluan në Has, Qaf-Prush, Golaj, Krumë dhe përmes Urës së Vezirit sulmuan fshatrat e krahinës. Kështu në fshatin Pistë ishte ngritur dhe vepronte çeta e Halil Hasanit, në Spas çeta e Ismail Arifit dhe në Shikaj çeta e Beq Hoxhës, ku me thirrjen “7 e më 70 të gjithë të mbrojmë atdheun nga pushtuesit serb” u ngritën në këmbë i madh e vogël. Pra, siç e theksova më lart, në fshatin Pistë ishte ngritur dhe vepronte çeta e Halil Hasanit, ku mund të përmend disa nga shokët e tij si:

Haxhi Ibrahim, Maliq Mustafa, Hasan Alia, Sadik Rama, Hysen Mustafa, Zymer Velia, Rexhep Hyseni, Mustaf Alia, Rrustem Uka, Ymer Mustafa, Isuf Ibra, Muzli Bajrami, Sheqer Elezi, Zeq Tahiri etj. Luftimet kanë vazhduar ritmikisht në të gjithë zonën me burra dhe gra, në çfarëdo lloj arme që mund të kishin si kmesa, sakica etj. Gjithsesi nga ana e serbëve, u bë djegia e shtëpive, fshatrave të shoqëruara me masakrimin barbarisht të 70 vetëve (burra, gra, pleq, plaka, si dhe fëmijë në djep, të cilët serbët i kanë therë me bajoneta si bagëtitë) në fshatin Pistë, Gdheshë dhe në Mgullë. U plaçkitën shtëpitë, pasuritë, e çdo gjë që gjendej mbi tokë. Malziut iu vu zjarri. Si rrallë në ndonjë krahinë tjetër në Shqipëri u dogjën dhe u bënë shkumb e hi fshatra të tëra si Pista, Gdheshta, Spasi, Mgulla dhe Kryema-

dhi. Çfarë masakre për një krahinë të tërë që luftoi për mbrojtjen e trojeve të veta. Ata që mundën të shpëtonin nga përndjekja, u strehuan tek të parët e tyre në Brigjet e Drinit të Zi. Këto luftime të ndërmarra prej tyre, zgjatën disa muaj duke kulmuar me luftën heroike e qëndrestare të çetës së Pistës me udhëheqësin legjendar Halil Hasanin.

Në vijim të kësaj kohe, nisur dhe nga situata e krijuar, Halil Hasani ftoi në një kuvend burrat më të mençur e më trima pistorë pse jo edhe malzes, të cilëve u foli mbi masat që duheshin marrë, si dhe ndër të tjera u propozua që pushtuesit serb të pritej edhe me top. Por, kush do ta bënte? Pas shumë konsultimesh u vendos që topi të bëhej me mjete rrethore, sipas projektit të hartuar nga komandant Halil Hasani dhe konkretisht u zgjodh druri i dardhës së egër si druri më i fortë. Kështu së bashku edhe me 12 pistorë, ai ndërtoi “Topin e dardhës”. Sipas projektit, topi u realizua me një gjatësi 1.2 m dhe u shtrëngua me 12 rrethë çeliku, të cilët u përgatitën nga Preng Kovaçi i Kryeziut të Pukës. Municioni ishte, 3 mushka me barot e dhjetëra gjyle për mbushjen e topit. Topi i dardhës ishte një shpikje popullore që rrallë ose pothuajse asnjëherë nuk ka ndodhur në vendet e tjera.

Halili, “Topin e dardhës” e vendosi në Kodër-Kuqël të Pistës për ta pasur në kontroll gjithë hapësirën dhe lëvizjet e armikut. Ndaj, qitja e parë me top e pistorve u dëgjua në gjithë krahinën, e cila rezultoi mjaft e suksesshme për

luftëtarët e lirisë, ku këtë ngjarje popullore e ka përjetësuar me vargjet e këngës:

“Halil Hasani, burr’dragu, “Topin dardhës” e ka mbaru / Populli i Pistës kaba gajret / ka luftu me top të vet...”, pasi ndërtimi i një topi prej druri është një vepër, në mos unike, tejet e rrallë ndër shqiptarë. Lufta vazhdoi me tej... ku goditja e dytë pati jehonë të madhe, e

cila rriti klasin e qëndrestarëve për liri. Kur Halili përgatitej për qitjen e tretë, ai piskati me të madhe: “Ooooo prite serb topin e dardhës”, duke tronditur thellë serbët. Në momentin e shtënies së tretë nga komandant Halili, nga njëra anë, por dhe nga serbët nga ana tjetër (të cilët po qëllonin pa pushim) ndodhi përplasja fatale me topin e dardhës. Topi në fjalë, duke qenë i tej mbushur dhe i tej nxehur, mori flakë sa u hapën edhe rrahët. Si pasojë, u dogj së gjalli edhe komandant Halili së bashku me topin.

Ai ra heroikisht si bien trimat përballë armikut në mbrojtje të pavarësisë së sapo shpallur, në mbrojtje të flamurit dhe atdheut duke bërë histori, ç’ ka për atë kohë përbërë një vepër tejet të rrallë për gjithë shqiptarët.

Halil Hasani, është një figurë e rrallë jo vetëm e Malziut, por e tërë krahinës së Lumës, Hasit, Kukësit dhe më gjerë. Akti i tij nuk harrohet as në traditën popullore e as në historinë kombëtare. Por për arsye të luftës së klasave, akti i tij i është dhënë padrejtësisht dikujt tjetër ku në vend që të vlerësohej e dekorohet Halil Hasani, dekorohet Preng Kovaçi. Për vite të tëra kjo histori është interpretuar dhe shkruar mbrapsht për interesa të dikujt tjetër, por që mbas viteve ’90 edhe ata që e kanë bërë këtë gabim, janë përpjekur dhe gati diku e kanë korrigjuar atë. Pra, heroizmi i gjithë pistorëve dhe i prijësve legjendar Halil Hasani si komandant çete dhe dëshmor i rënë në luftën për liri dhe pavarësinë në 1913, bëri atë që në vitin 1993 të dekorohet mbas vdekjes nga Presidenti i Republikës me urdhrin “Për veprimtari patriotike të klasit të parë”, ndaj pushtuesve serb në 1913.

Për heroizmin e Pistës dhe pistorëve të Malziut, për aktin heroik të kapuç-bardhit Halil Hasani, ideuesit, ndërtuesit dhe autorit të një topi primitiv, kanë shkruar shumë studiues të ndryshëm si: Dr. Vangjel Kasapi; “Mjeshtër i Madh” Xhemal Meçi; studiuesit Sami Ferizi; Ali Hasani; Ukë Sinani; Hasan Alia; Hysen Shehu; Shaban Hasani; Bajazit Cahani; Bardhyl Mezini, etj. Kanë bërë piktura autorët si: Alaudin Tabaku; Agim Bido; Pjetër Marku; Denisa Meçe, etj. Kjo luftë do të mbetet unike në llojin e saj, për vetë faktin se aty u përtërit tradita e lashtë e luftës çetnike si dhe e ndërtimit dhe goditjes me një top prej druri nga Halil Hasani, që populli e quan “Mic Sokoli i Malziut”.

* *Oficer Shtabi për Skenarët Strategjik/Operacional dhe Vlerësim Mbrojtje IKSHU, AFA*

PROF. ASOC. DR. BERNARD ZOTAJ

Aleatët dhe Shqipëria në Luftën e Dytë Botërore
(Në kuadrin e 9 majit, ditës së fitores mbi fashizmin)Pushtimi fashist dhe njohja e
qëndresës së popullit shqiptar

7 prilli 1939 ishte dita e parë e pushtimit fashist, por edhe dita e parë e rezistencës së armatosur antifashiste e popullit shqiptar. Pushtimin nga Italia fashiste populli shqiptar e priti me armë në dorë. Megjithëse me një qëndresë të paorganizuar, të pak formacioneve të ushtrisë mbretërore nën mbështetjen e patriotëve dhe vullnetarëve popullorë, kjo rezistencë tregoi se populli shqiptar e urrente fashizmin. Në vitet e para të pushtimit fashist (1939-1941), qëndresa pati kryesisht karakter spontan por, ajo po përgatiste shtratin e shëndoshë për një rezistencë të organizuar për të ardhmen. Krijimi i forcave politike dhe veçanërisht i Frontit NÇ, e cila përqafoi dhe propagandoi idenë e luftës së armatosur kundër pushtuesve bëri që gjatë vitit 1942, veprimtaria e njësiteve guerile dhe çetave partizane po tronditën seriozisht pushtuesit fashist.

Më 16 shtator 1942, u mbajt Konferenca e Pezës, e cila i dha impulse të mëdha lëvizjes dhe qëndresës luftarake kundër pushtuesve të huaj. Platforma e saj pluraliste po jepte shpresat për një bashkim gjithëpopullor në luftë. Krijimi i Frontit Nacionalçlirimtar rriti jo vetëm moralin e popullit shqiptar për luftë, por njëkohësisht iu tregonte vendet demokratike perëndimore e veçanërisht aleatëve të mëdhenj: SHBA, Angli dhe BRSS, se lëvizja e armatosur në Shqipëri ishte një lëvizje e organizuar dhe e drejtuar. Pas Konferencës së Pezës kemi një rritje të ndjeshme të grupeve dhe njësiteve guerile në qytete por sidomos rritje të veprimtarive të çetave partizane dhe atyre territoriale në zonat fshatare. Kjo situatë e re politike e krijuar në vend dhe veçanërisht veprimet e suksesshme të armatosura fituan simpatinë dhe vëmendjen e aleatëve të cilët shikonin te lufta për çlirim dhe popullit shqiptar një aleat në luftën e përbashkët kundër fuqive nazifashiste të Luftës së Dytë Botërore.

Komanda e përgjithshme e Fuqive aleate në Mesdhe po vlerësonte seriozisht dobinë që do t'i sillte realizimit të objektivave të tyre politiko-ushtarak dhe lëvizja nacionalçlirimtare e popujve të Ballkanit. Në këto kushte, më 18 dhjetor 1942 aleatët e mëdhenj, SHBA, Angli dhe BRSS nëpërmjet ministrave të jashtëm Cordell Hull (SHBA), Molotov (BS) dhe Anthony Eden (Angli), nënshkruajnë një deklaratë të përbashkët. Me fjalë falënderimi ata vlerësojnë luftën dhe qëndresën e popullit shqiptar duke deklaruar njohjen e Luftës Antifashiste dhe shprehjen mbështetjen e saj si pjesë përbërëse e luftës së përbashkët kundër vendeve të bllokut nazifashist. Deklarata Hull-Molotov-Eden përbënte një fitore të madhe për popullin shqiptar. Ajo e rreshtoi vendin tonë në krah të aleatëve të mëdhenj dhe njëkohësisht hodhi poshtë pretendimet se Shqipëria ishte pjesë e boshitit famëkeq nazifashist. Deklarata e fuqive aleate, ngjalli shpresa të mëdha dhe inkurajoi më tepër lëvizjen për çlirim të popullit shqiptar. Pas kësaj forcat aleate filluan aksionet konkrete për marrjen e kontaktit me lëvizjen nacionalçlirimtare shqiptare. Në shtator 1943 Wiston Churchill duke iu përgjigjur pyetjes së një deputeti në dhomën e komuneve deklaroi lajmin se armatat e aleatëve perëndimorë kishin hyrë në kontakt me forcat çlirimtare në Shqipëri. Duke deklaruar se "Oficerët britanik që kanë hyrë në marrëdhënie me guerilet shqiptare, kanë shfaqë admirim për vetitë e tyre luftarake. Ne presim që shqiptarët duke ndjekë traditat e tyre të lashta, të lozin rolin e tyre për suksesin e operacioneve luftarake në frontin e Mesdheut".

Shtabi i Mesdheut dhe misionet britanike

Edhe pse për herë të parë misioni ushtarak anglez vjen në Shqipëri në verën e vitit 1943, interesimi i anglezëve kishte filluar me herët. Në korrik 1940 Çerçilli kishte hedhur idenë "Për të ndezur zjarrin në Europë". Në prill të vitit 1941, rreth 300 shqiptarë nën udhëheqjen e vëllezërve të dëgjuar kosovarë, Kryeziu, monarkistit Abaz Kupi dhe komunistit Mustafa Gjinishi të shoqëruar nga nënkoloneli anglez Okley Hill, shefi i seksionit SO2 në Beograd dhe ish-instruktori i xhandarmërisë në kohën e mbretit Zog, organizuan një kryengritje kundër italianëve në Shqipërinë e veriut. Për shkak të masave të dobëta organizative kryengritja dështoi por ajo tregoi interesa dhe mbështetjen e anglezëve kundër pushtuesve italianë në Shqipëri.

Interesimi i rritur i anglezëve për rezistencën në Ballkan kishte një arsye tjetër objektive. Nga fundi i vitit 1942, lufta kishte arritur në pikën e kthesës. Në këto rrethana, një grup prej katër ushtarakësh anglezë të kryesuar nga Majori Maclean, i cili kishte pasur një eksperiencë të mirë të luftës guerile në Palestinë dhe Abisini; Kapiteni David Smajji; Togerit xhenier Geri Defi dhe rreshteri me origjinë skoceze Williamson, në pranverën e vitit 1943 hyn në kontakt me Ushtrinë Nacionalçlirimtare në jug të vendit. Takimi i parë u bë nga Bedri Spahiu dhe pas një udhëtimi të gjatë ky mision atashohet pranë Shtabit të Përgjithshëm të UNÇSH. Mërritja e misionit të parë bëri të mundur që shpejt qeveria angleze të krijojë një tjetër pamje për luftën dhe Lëvizjen Nacionalçlirimtare të popullit shqiptar. Nga raportet e dërguara prej grupit të oficerëve anglezë të atashuar pranë Ushtrisë Nacionalçlirimtare, Qendra SOE në Londër bënte "përmbledhje dyjavore" (korrik 1943), ku thuhej se "Kemi lajme të mira nga Shqipëria. Shërbimi SOE-së për Shqipërinë është vënë në vijë dhe guerilet shqiptare janë po aq aktive dhe anti-italiane sa ç' është njoftuar". Njohja nga afër e objektivave të luftës së popullit shqiptar rriti më tej jo vetëm interesimin dhe mbështetjen, por strukturat e misioneve ushtarake angleze u shtuan duke u vendosur jo vetëm pranë Shtabit të Përgjithshëm, por edhe në disa komanda të disa njësiteve të mëdha të UNÇSH. Pranë Shtabit të Përgjithshëm gjatë Luftës Nacionalçlirimtare

vepruan tre misione britanike. Pavarësisht se fillimisht marrëdhëniet midis misioneve ushtarake angleze dhe luftës së popullit shqiptar reflektuan ngarkesa politike për shkak të forcave të ndryshme politike që vepronin në vend, Shtabi i Përgjithshëm i UNÇSH-së i mirëpriti këto misione me përzemërsi. Tek këto misione ai shihnte mundësinë për mbështetje e furnizime me materiale luftarake për shkak të nevojave gjithnjë e në rritje të formacioneve luftarake partizane, si dhe mbështetjen si një faktor tepër i rëndësishëm politiko-ushtarak siç ishte Anglia në kuadër të aleatëve të mëdhenj së bashku me SHBA-të dhe BRSS. Përputhja e qëllimeve strategjike dhe objektivave të luftës përbënin bazën për një bashkëpunim e bashkëveprim efektiv midis UNÇSH-së dhe komandës së forcave aleate të Mesdheut. Komanda aleate ishte e interesuar që në Ballkan të bllokoheshin sa më shumë forca armike e të krijoheshin sa më shumë zona të lira në thellësi të territoreve apo në bregdet për t'i pasur ato si objekte mbështetëse për operacione zbarkimi në të ardhmen. Veprimet e suksesshme të UNÇSH-së veçanërisht në gjysmën e dytë të vitit 1944 për bllokimin dhe asgjësimin e kolonave gjermane të cilat tërhiqeshin nga Greqia e Veriut, në kuadër të tërheqjes së tyre strategjike nga Ballkani, ishte një ndihmesë e vlerësueshme për forcat aleate. Së bashku me objektivat e Mësymjes së Përgjithshme që UNÇSH zhvilloi prej qershorit deri në nëntor 1944, këto veprimtari të suksesshme ishin në pajtim dhe interes të plotë të objektivave strategjike të aleatëve për Ballkanin perëndimor.

Misioni ushtarak amerikan

Pranë Shtabit të Përgjithshëm të Ushtrisë Nacionalçlirimtare Shqiptare u vendos edhe një mision ushtarak amerikan. Misioni ishte i përbërë nga tre veta dhe drejtohej nga togeri me origjinë shqiptare Thomas Stefan. Detyra e këtij misioni ishte të vendoste e të mbante ndërlidhje midis UNÇSH dhe Ushtrisë Amerikane, si dhe të informonte për zhvillimet e luftës e të formacioneve luftarake shqiptare. Shtetet e Bashkuara të Amerikës po i ndiqnin me vëmendje ngjarjet në Shqipëri. Duke vlerësuar këto zhvillime qeveria amerikane nëpërmjet ministrit të saj të Jashtëm Cordell Hull, me rastin e ditës së Flamurit më 1943 i dërgoi popullit shqiptar një mesazh radiofonik ku theksonte: "Qeveria dhe populli i Shteteve të Bashkuara kanë ndjekë me interesim të gjallë luftën e popullit shqiptar për të ruajtur pavarësinë dhe tërësinë tokësore të atdheut të tij. Ne kemi vëzhguar me simpati dhe admirim rezistencën tuaj kundër invadorit fashist dhe vendosmërinë tuaj për të jetuar të lirë në vendin tuaj". Togerit Thomas Stefan mori pjesë edhe në Kongresin e I Antifashist Nacionalçlirimtar që u mbajt në Përmet në maj 1944, me ftesë të Shtabit të Përgjithshëm të UNÇSH.

Shqipëria në pozicion të prerë antifashist

Ndihmesa e popullit shqiptar në krah të Aleatëve të Mëdhenj për fitoren mbi fashiz-

min dhe kostoja që ai pagoi për këtë është tepër e ndjeshme. Populli shqiptar, nën udhëheqjen e Frontit NÇ, radhitjen e tij në krah të Aleatëve të Mëdhenj nuk e pa thjesht si një aderim apo solidarizim e aq më pak për ta pasur si një kartë për ta tundur në përfundim të luftës. Në të kundërt, besnik i traditave të të parëve të vet, ai këtë renditje e shikonte dhe e zbatoi, pa as më të voglin hezitim, si një detyrim e angazhim moral e atdhetar për të renditur në frontin e përbashkët gjithë potencialet morale, njerëzore, materiale e luftarake. Dhe ai, në sajë të ndihmesës së çmuar në shkallë ndërkombëtare, arriti me dinjitet ta radhis veten në ballin e qëndresës antifashiste e në krah të fitimtarëve. Ky pozicionim i prerë antifashist ishte njëherazi edhe një ndihmesë në ruajtjen e tërësisë territoriale të shtetit shqiptar të pas luftës, të rrezikuar nga lakmitë e shteteve shovene fqinje. Është ajo luftë dhe sakrificat mbinjerëzore që bënë brezat e shkuar që na japin sot krenarinë kur dëgjojmë që vendi jonë radhitet ndër të parët dhe përfaqësues të tij edhe dekorohen nga të huajt për merita në këtë luftë. Përulemi me

respekt ndaj gjithë atyre që bënë LANÇ dhe brezave që përballuan me dinjitet peshën e rëndë të saj. Është meritë e padiskutueshme e atyre organeve e personaliteteve politike e ushtarake që udhëhoqën LANÇ, të cilët ditën të vendosin e të ruajnë raporte të drejta mes faktorit të brendshëm dhe atij ndërkombëtar në këtë luftë për jetë e vdekje. Agjencia Rojter, më 1 nëntor 1940, deklaronte se: "...mobilizimi i Shqipërisë dështoi krejtësisht". Dhe kjo nuk erdhi rastësisht apo sikurse vepronin forca të caktuara politike që qëndronin në heshtje apo edhe duke e përkrahur intensivisht pushtuesin e duke iu kundërvënë LANÇ-it. Ishte një veprimtari e tërë e atdhetarëve, komunistëve, fetarëve, rinisë, gruas shqiptare që edhe pse nën terrorin fashist, ditën të organizohen dhe të bëjnë të dështojë çdo përpjekje e tyre por edhe e bashkëpunëtorëve dhe shërbëtorëve besnikë për të kthyer fletën e luftës.

Shqipëria nxori rreth 70 000 luftëtarë të përfshirë në 24 brigada, 8 divizione dhe 3 korparmata. Konferenca historike e Bujanit i dha një zhvillim të madh Lëvizjes NÇ edhe në Kosovë, ku u krijuan 9 brigada partizane dhe rreth 53 000 luftëtarë. Në luftime e operacione të ndryshme në Shqipëri u vranë 28 000 dëshmorë, krahas rreth 20 000 qytetarëve të masakruar, vranë e gjymtuar nga pushtuesit fashistë e nazistë. Në territorin shqiptar shkeli këmba e më së 700 000 trupave nazifashiste dhe u angazhuan rreth 15 divizione italiane e gjermane duke iu nxjerrë jashtë luftimit rreth 70 000 trupa. UNÇSH plotësoi më së miri misionin që mori mbi vete duke çliruar vendin pa qenë e nevojshme që në truallin e saj të futeshin formacione ushtarake të forcave aleate. Kjo përbën, në pamjen luftarake, ndihmesën e drejtpërdrejtë të popullit shqiptar në kuadër të Koalicionit të Madh Botëror Antifashist. Shqipëria mbajti kështu një peshë të rëndë në raport me popullsinë.

Studentët shqiptarë, krenaria jonë përtej oqeanit

Ministri Peleshi jep lajmin e mrekullueshëm nga SHBA, toger Rudens Kagjini përfundoi me rezultate ekselente kursin e ndërlidhjes në "US Army Signal School", (Qendra e Ekselencës për Siguri Kibernetike). Eksperienca e Toger Kagjinit do i vlejë pa diskutim shtimit të profesionalizmit të skuadrës sonë të mbrojtjes kibernetike, që përmirësohet çdo ditë, jo vetëm në infrastrukturë por edhe në ekspertizë.

